

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989

Prof.univ.dr. Ioan SCURTU

De 15 ani de zile, mai ales în luna decembrie, un apel străbate țara: VREM ADEVĂRUL! Evident, ADEVĂRUL despre Revoluția din Decembrie 1989; pe care unii o numesc lovitură de stat, alții răscoală populară; am găsit și o formulare spectaculoasă: „marea buimăceală.”

Pentru aflarea adevărului despre acest eveniment s-a constituit, la sfârșitul anului 2004, *Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989*. Conform legii de înființare, acesta este „instituție publică de interes național, cu personalitate juridică,” având ca obiect de activitate „analiza științifică a premiselor, desfășurării și efectelor – în plan politic, economic și social – ale Revoluției Române din Decembrie 1989, în scopul realizării unei imagini documentate, obiective și cuprinzătoare asupra acestui eveniment crucial din istoria contemporană a țării noastre”. În acest scop, institutul „organizează culegerea, arhivarea, cercetarea și publicarea documentelor referitoare la Revoluția Română din Decembrie 1989”. Se are în vedere ca acesta să constituie o arhivă și să-și organizeze o bibliotecă având sală de studiu, precum și un muzeu care să adune și să gestioneze informațiile multiple privind evenimentele din Decembrie 1989, cu antecedentele și urmările lor. De asemenea, institutul va organiza simpozioane, conferințe, sesiuni științifice, va publica „Caietele revoluției” (cu o periodicitate de 2-3 numere pe an), precum și culegeri de studii și volume de documente.

În buna tradiție românească, unii au primit cu neîncredere și chiar cu un sentiment de revoltă vestea constituirii institutului. Un parlamentar, fără să aibă idee despre ce este vorba, a declarat chiar că ar fi un institut pentru „ascunderea adevărului” despre revoluție. Emil Cioran s-a referit, în repetate rânduri, la „urechismul la români”, adică acea practică de a vorbi în necunoștință de cauză, după ureche, a-ți da cu părerea, a formula concluzii și a le prezenta ca adevăruri imuabile. Acum, la începutul secolului al XXI-lea, asemenea „adevăruri” transmise prin presă, radio și televiziune tind să devină „bunuri comune”. În fapt, „urechiștilor” nu le convine să existe un institut de cercetare

care să prezinte argumente întemeiate pe documente, deoarece astfel ei ar rămâne fără „obiectul muncii.”

O garanție a seriozității Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 este însuși Consiliul Științific, alcătuit din academicieni, profesori de la Universitatea din București, Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, Universitatea „Ovidius” din Constanța, precum și de la Universitatea *Spiru Haret*, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Școala Națională de Științe Politice și Administrative, cercetători de la Institutul de Istorie „N. Iorga” al Academiei Române. Practic, nu există în România un institut care să beneficieze de girul atâtor personalități științifice de prestigiu. Lor li se adaugă câțiva participanți la eveniment, care pot aduce contribuția lor la mai buna înțelegere a unor momente delicate privind desfășurarea Revoluției.

Adevărul științific nu se află scândând în stradă sau făcând exerciții oratorice la televizor, ci prin muncă intensă, de documentare, de analiză critică a surselor, de cunoaștere aprofundată a contextului intern și internațional, de confruntare liberă a ideilor. Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989 oferă cadrul organizatoric adecvat pentru asemenea activități și pentru aflarea ADEVĂRULUI. Important este să dorim, cu toții, să-l aflăm cât mai curând.

P.S. Acum câteva zile un domn senator a propus anularea legii privind înființarea Institutului Revoluției Române în 1989. Culmea este că respectivul domn a absolvit Facultatea de Istorie și în mod firesc ar trebui să fie interesat de aprofundarea cercetărilor asupra unui moment important din istoria României. Numai că, respectivul domn s-a dedulcit de vreo zece ani la salariul ca parlamentar, iar recent și la cel de șef de grup senatorial. Aceasta înseamnă că are cam de opt ori mai mult decât avea salariul ca muzeograf. Și atunci, de ce să-l mai preocupe problemele de istorie, când din politică se trăiește mult mai bine? Iar politica cea mai avantajoasă este să plutești prin apă tulbură. Cu cât apa este mai tulbură și mai învolburată, cu atât mai bine se simt unii politicieni. Între care și domnul cu pricina...

I.D. | I.D. | I.D. | I.D.

Întâlnire academică internațională la Ostrava (Republica Cehă)

• **Parteneriate universitare în cadrul integrator european**
• **Interes și deosebită apreciere pentru Universitatea Spiru Haret**

Prof.univ.dr. Ioan GÂF-DEAC

„Silicon Valley” radiografiată sociologic

de Alina-Florina FLOREA (POPOVICI) studentă I.D. la Universitatea *Spiru Haret*, Centrul I.D. New-York

Pagina 2

BICENTENARUL LUI TIMOTEI CIPARIU LA FACULTATEA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Pagina 8

Aniversare de însemnătate națională

DIMITRIE GUSTI

(1880-1955)

**SAVANTUL
PROFESORUL
PATRIOTUL**

Dimitrie Gusti este cel care inaugurează un învățământ modern al științelor sociale – în sensul cultivării noilor metode de cercetare și formare a valențelor aplicative ale științelor sociale, al integrării lui în viața științifică, socială și culturală a țării –, orientat în primul rând spre cercetarea realității sociale românești.

Conf.univ.dr. Carmen FURTUNĂ

Prima caracterizare ce vine în mintea oricui intră în contact cu viața și cu opera lui Dimitrie Gusti este aceea a unei personalități multilaterale, fecunde, îmbinând multiple valențe – ca universitar și om de știință, întemeietor de sistem teoretico-metodologic și de școală științifică („Școala românească de sociologie”, „Școala monografiei sociologice” sau „Școala sociologică de la București”, școală de o longevitate deosebită și cu un mare ecou național și internațional), de mare organizator și om de acțiune.

Născută într-un context istorico-național și socio-economic marcat atât de eforturile de păstrare a valorilor tradiționale ale ființării și continuității poporului nostru, cât și de cele consacrate dezvoltării moderne a societății românești, sociologia a avut, în România, un loc central, atât în sistemul științific și cultural național, cât și în viața socială și politică a țării.

Din perspectiva gândirii sale, Dimitrie Gusti a inițiat un adevărat sistem de instituții universitare, academice și social-culturale, reușind să adune, într-un sistem unitar, munca didactică, de cercetare și acțiunea social-culturală. În cadrul concepției și poziției sale social-politice, profesorul D. Gusti a oferit un exemplu de simbioză a omului de știință și a omului de acțiune socială și culturală, al unui intelectual preocupat continuu de prelungirea socială și acțională a creației sale științifice, de integrarea cât mai firească a învățării teoretice cu nevoile modernității proprii perioadei în care a trăit.

Dimitrie Gusti este cel care inaugurează un învățământ modern al științelor sociale – în sensul cultivării noilor metode de cercetare și formare a valențelor aplicative ale științelor sociale, al integrării lui în viața științifică, socială și culturală a țării –, orientat în primul rând spre cercetarea realității sociale românești.

Rezultatele acestei organizări noi a învățământului științelor sociale nu au întârziat să apară, concretizându-se în:

- publicarea de lucrări comune ale profesorului și studenților săi. În 1915 a apărut lucrarea **Studii sociologice și etice. Din lucrările Seminarului de sociologie și etică al facultății de litere și filosofie din Iași**;

- organizarea, prin Seminarul de sociologie de la Universitatea din București, a unei acțiuni de cercetare monografică a satelor românești, fără precedent în alte țări și care au atras atenția lumii științifice internaționale asupra metodei și a modului de

organizare (campanii care au cuprins localitățile: Goicea Mare (1925); Rușetu (1926); Nerej (1927); Fundul Moldovei (1928); Drăguș (1929); Runcu (1930); Cornova (1931); Drăguș, reluare (1932);

- continuarea acțiunii monografice, contopită cu un sistem mai elaborat de acțiune culturală și socială în lumea satelor, prin campaniile „echipelor studențești” (1934-1939);
- două campanii la Șanț-Năsăud, în 1935 și 1936.

Toate acestea reprezentau inovații importante în organizarea învățământului științelor sociale și a cercetării sociologice. Cum sublinia Octavian Neamtu, unul din elevii și colaboratorii săi, „*Profesorul Gusti a mutat prelegerile sale din sălile Universității în satele românești, predicând datorita cunoașterii țărânimii în câmpia Brăilei ori în Munții Bucovinei, la Fundul Moldovei, și arătând urmările reformelor rău făcute asupra răzeșilor din Vrancea, la Nereju, popasuri de răscruce pentru întreaga viață spirituală a vremii noastre ...* Lucrările de cercetare monografică ce urmau an de an, cucerind stima lumii științifice și înfrângând nepăsarea intelectualilor din țară, devenind o adevărată acțiune monografică, prelungire practică a unei activități științifice care socotea că știința trebuie să fie o forță vie a societății care să contribuie la lămurirea problemelor puse de evoluția socială concretă”¹.

(Continuare în pag.3)

În actualitate:

Liberalizarea contului de capital

Factori de susținere

Prof.univ.dr. Gheorghe ZAMAN
Membru corespondent al Academiei Române

După contul curent, în balanța de plăți a României pe locul doi, cu o pondere consistentă, se află **contul de capital** și **financiar** care, la rândul său are:

- **Componenta A – contul de capital**, vizând operațiunile transferului de capital (sector oficial, alte sectoare) și achiziționare/vânzare active nemateriale – nefinanciare;

- **Componenta B – contul financiar** (investiții directe fale rezidenților în străinătate și nerezidenților în România, investiții de portofoliu, alte investiții de capital – active și pasive, conuri în tranzit, conturi de clivaj/barter, active de rezervă BNR.

Convertibilitatea deplină a monedei naționale a României prin liberalizarea contului curent, de capital și financiar al balanței de plăți a României reprezintă un proces ale cărui începuturi se găsesc încă din anul 1991, când au fost adoptate măsuri vizând convertibilitatea parțială a monedei naționale pentru anumite categorii de operațiuni și

activități economice ținând de contul curent și cel financiar. Dacă la momentul respectiv existau mai multe voci care își exprimau scepticismul în legătură cu pregătirea economiei pentru o asemenea măsură și care, în consecință, aveau îndoieli în ceea ce privește sustenabilitatea acesteia, pe parcurs s-a dovedit a fi operațională decizia respectivă în contextul reformei și al deschiderii economiei românești către economia internațională, în cei 15 ani de tranziție spre mecanismele pieței concurențiale.

Ca etapă a realizării convertibilității depline cerute de însăși aderarea României la UE, problema liberalizării contului de capital, în prezent, suscită multe dezbateri și controverse

legate de posibilitatea și temeiul unei astfel de măsuri. În cele ce urmează mă voi referi la câteva aspecte legate de evoluția din ultimii ani a economiei României care pledează în mod clar în favoarea acestei măsuri.

– Primul factor general în favoarea liberalizării contului de capital se leagă nemijlocit de **evoluția ascendentă a economiei naționale** în ceea ce privește ritmul mediu anual de creștere a produsului intern brut (peste 4% în ultimii 4 ani), reducerea inflației la o singură cifră, un deficit bugetar relativ mic în raport cu PIB-ul, creșterea exporturilor, șomaj relativ scăzut. Evoluția macroeconomică favorabilă a României în ultimii cinci ani oferă credibilitate mai mare atât pentru agenții economici din țară, cât și pentru cei din străinătate.

(Continuare în pag.6)

Consultații pentru studenți

- **Economie politică**
Prof. univ. dr. **Constantin MECU**,
Conf.univ.dr. **Nedelea PĂRĂLUȚĂ**,
Lector univ. dr. **Cristina BARNA**,
Asist. univ. drd. **Cristian UȚĂ**,
Asist. univ. drd. **Raluca ZORZOLIU**

Pagina 4

- **Istoria muzicii românești**
Prof. univ. dr. **Carmen STOIANOV**
Prof. univ. dr. **Petru STOIANOV**

Pagina 5

Cercetarea științifică la Facultatea de Marketing și Comerț Exterior

Conf. univ. dr. Manuela EPURE
Decanul Facultății de Marketing și Comerț Exterior

Întotdeauna activitatea de cercetare a reprezentat o prioritate pentru colectivul de cadre didactice al Facultății de Marketing și Comerț Exterior. Aceasta s-a reflectat an de an în numeroase inițiative materializate în contracte de cercetare, dar și în materiale didactice, cursuri, manuale, destinate studenților de la învățământul de zi și frecvență redusă și, cu precădere, studenților de la învățământul la distanță. Universul activității de cercetare-dezvoltare experimentală se structurează pe trei coordonate esențiale care dau expresie eforturilor noastre creatoare, și anume: cercetare fundamentală (basic research), cercetare aplicativă (applied research) și dezvoltare experimentală (experimental development). În viziunea

noastră cercetarea fundamentală este definită ca fiind o activitate experimentală sau teoretică inițiată în primul rând pentru acumularea de noi cunoștințe privind aspectele fundamentale ale fenomenelor și

Coordonate ale activității, virtuți ale cercetătorilor

faptelor observabile fără să se aibă în vedere o aplicație deosebită sau specifică. În timp ce activitatea de cercetare aplicativă reprezintă o investigare originală în scopul acumulării de noi cunoștințe, fiind orientată, în principal, spre un scop sau obiectiv practic specific. La rândul ei, activitatea de dezvoltare experimentală

conferă acestui domeniu fascinant largi deschideri către o activitate sistemică ce utilizează drept repere elemente existente de cunoaștere, urmărind și realizarea unor noi materiale, produse, servicii sau îmbunătățirea substanțială a celor deja existente.

Caracterul programatic, permanent al cercetării fundamentale este imprimat de faptul că, anual, în cadrul celor două catedre ale facultății, Catedra de Marketing și Relații Economice Internaționale și Catedra de Economie Politică, se discută și se aprobă temele de cercetare propuse de cadrele didactice, acestea fiind centrate pe problemele actuale ale comunității economice românești. În anul universitar curent, 2004-2005, se află în derulare teme noi de cercetare și se continuă teme de cercetare care au fost propuse în anii precedenți, dar au ca termen de realizare acest an universitar.

(Continuare în pag.6)

Sesiune științifică la facultățile economice

Întâlnire academică internațională la Ostrava (Republica Cehă)

- Parteneriate universitare în cadrul integrator european
- Interes și deosebită apreciere pentru Universitatea *Spiru Haret*

Prof. univ. dr. Ioan GÂF-DEAC

În ultima decadă a lui februarie a.c., la Ostrava, în Republica Cehă, s-au desfășurat întâlniri de natură academică între reprezentanți ai unor universități și instituții din Cehia, România, Polonia și Slovacia, ocazionate de susținerea în formulă internațională a unor teze de doctorat; totodată, a fost instituit un schimb de păreri cu împărtășirea de experiență în privința reformei în învățământul superior.

De la Universitatea *Spiru Haret* din București a fost invitat prof. univ. dr. Ioan GÂF-DEAC, prorector, director al Departamentului pentru Învățământ la Distanță

Ca membru în Comisia de doctorat a ing. Hana LORENCOVA, alături de alți profesori din Cehia, Polonia și Slovacia, reprezentantul român a avut ocazia de a

constata procedeele, nivelul de exigență și interesul pentru activitățile universitare tot mai integrate în spațiul european și tot mai globalizate în contextul apariției și funcționării tehnologiilor de comunicare fără frontiere în procesul educațional, instructiv din fiecare țară. Totodată, întâlnirea a prilejuit un amplu dialog didactico-științific, prin care preopinienții noștri și-au manifestat interesul și, în final, au formulat aprecieri favorabile referitoare la Universitatea *Spiru Haret*, la prestigiul de care se bucură deja în comunitatea academică internațională. De altfel, este binecunoscut faptul că în strategia Universității *Spiru Haret*, legăturile internaționale ocupă loc central, concretizat prin numeroasele parteneriate cu asociații, instituții și universități din Europa și de pe plan mondial.

O deschidere largă spre spațiul european este asigurată prin compatibilitatea învățământului superior din România cu standardele, nivelul și exigența comunitară europeană. În acest context, este de așteptat ca, începând cu anul 2007, când țara noastră va accede în marea familie europeană unită și integrată, Universitatea *Spiru Haret* să se regăsească pe harta academică a Uniunii ca o puternică și prestigioasă instituție de învățământ superior la nivelul exigențelor contemporane.

La Universitatea Tehnică din Ostrava, care are 19.500 studenți, 9 facultăți cu 21 de specializări, un Centru pentru Studii Europene și două institute de cercetări în domeniul materialelor și energiei, s-a desfășurat întâlnirea între reprezentantul Universității *Spiru Haret* și rectorul acestei instituții, prof. univ. dr. Tomáš ČERMÁK.

Acesta este un bun cunoscător al României și al activității universitare din țara noastră, urmare a stagiilor didactice efectuate în timp la București, Timișoara și Brașov.

În convorbirile avute s-a exprimat deosebita apreciere din partea corpului profesoral ceh, față de Universitatea *Spiru Haret* și rectorul acesteia, prof. univ. dr. Aurelian BONDREA căruia i s-a transmis propunerea de a strânge legăturile academice între cele două instituții.

Rectorul Universității din Ostrava a făcut o largă prezentare a preocupărilor instituției pe care o conduce pentru alinierea la procesul de reformă a studiilor universitare (treccrea la ciclurile de licență, masterat și studii doctorale). S-a insistat pe faptul că informatizarea procesului de învățământ reprezintă cheia succesului didactic în actuala etapă.

Interlocutorul s-a arătat interesat de modul cum este conceput și cum funcționează învățământul la distanță la Universitatea *Spiru Haret*.

Fără rezerve, s-a formulat aprecierea din partea gazdei că la Universitatea *Spiru Haret*, învățământul la distanță a atins cotele de performanță comparabile cu cele de la cele mai renumite instituții de învățământ superior de pe plan mondial.

A fost avansată propunerea ca experiența Universității *Spiru Haret* să fie cunoscută prin parteneriat și la Universitatea din Ostrava.

Conținutul discuțiilor purtate au fost aduse la cunoștință plenului Biroului Senatului Universitar al Universității din Ostrava, fiind manifestat interes real pentru cooperare cu partea română.

Decanul Facultății de Științe Economice, respectiv conducerea Facultății de Management, prin prof. univ. dr. Jiř KERN, a arătat că, în prezent, cei peste 5.000 de studenți înscriși la aceste specializări manifestă interes pentru acces în economia europeană.

De aceea, în viitor apare ca posibil schimbul de studenți la formele de studiu la zi, ID și masterate, întrucât cunoașterea realităților economice din diferite părți ale

Europei, din diferite țări, inclusiv din România, facilitează mediul de afaceri, competiția, integrarea. Prof. univ. dr. Josef MACĀLA de la TU Košice din Slovacia, universitate recunoscută în regiune, și-a exprimat interesul și aprecierea pentru diversitatea domeniilor de studiu pe care Universitatea *Spiru Haret* le oferă candidaților în cadrul specializărilor, cu atractivitate în viitor în economia europeană.

Prof. univ. dr. docent Tora BARBARA de la Academia G-H din Cracovia – Polonia a avansat propunerea ca între universitățile din Polonia și Universitatea *Spiru Haret* să se instituie parteneriate pentru comunicarea în limbi de circulație internațională, prin emisiuni TV prin satelit, în procesul de învățare în profil integrat, în spațiul european. Acest interes rezultă din faptul că Universitatea *Spiru Haret* are în dotare postul de televiziune tvRM, care pentru exemplificare a fost identificat în timpul convorbirilor de pe rețeaua de transmisie, fiind urmărite în timp real lecțiile-consultații transmise din studiourile din București.

Alți participanți la întâlnire, precum dr. ing. Hana LORENCOVA și prof. Vladimir FÖRNUSEK de la Universitatea din Most (Cehia), prof. univ. dr. docent Pavel ROHOU (Universitatea din Praga), prof. univ.dr. Voitech DIRNER, prof. univ. dr. Josef FIGALA, prof. univ. dr. Pavel DANIHELKA au exprimat respectul și admirația pentru Universitatea *Spiru Haret*, pentru prestigiosul corp profesoral și aprecierea pentru infrastructura de excepție.

Universitatea *Spiru Haret* se află în rândul celor mai importante universități din Europa. Confirmarea reală vine din partea lumii academice europene, a personalităților recunoscute din diferite domenii ale științei și învățământului.

Și acum la Praga și Ostrava, precum și în alte ocazii, Universitatea *Spiru Haret* se dovedește a fi pregătită pentru a funcționa într-o Europă Unită, integrată, la cele mai înalte cote de eficiență.

Mândria de a fi profesor sau student la Universitatea *Spiru Haret* se confirmă permanent nu numai în plan național, ci, așa cum este firesc, în plan competitiv internațional, global.

Evoluția grupurilor sociale într-o societate hipertehnologizată, cu structură etnică eterogenă

Prezenta lucrare tratează evoluția grupurilor sociale și a familiei, ca instituție fundamentală a societății, în contextul unei societăți contemporane cu caracteristici specifice și delimitare spațială bine determinată.

Studiul vizează aglomerarea urbană și tehnologică situată în aria ce cuprinde orașul San Francisco și întreaga zonă a golfului (numită în continuare Bay Area). Datorită unei concentrări excepționale de înaltă tehnologie orientată în proporție de peste 85% către proiectarea, fabricarea și testarea circuitelor integrate și dispozitivelor semiconductoare din siliciu, zona a primit, pe drept cuvânt, apelativul de „Silicon Valley”, adică Valea Siliciului (zona fiind într-adevăr situată între două lanțuri muntoase, la est și la vest, închizându-se către sud, iar către nord fiind limitată de zona golfului și orașul San Francisco).

Această zonă prezintă caracteristici unice în lume din mai multe puncte de vedere. Cea mai izbitoare particularitate este legată de extraordinara diversitate etnică ce alcătuiește populația zonei.

O statistică efectuată între anii 2000 și 2002 pune în evidență structura populației pe grupele importante rasiale precum și dinamica acestora. Rezultatele studiului de mai jos sunt preluate de pe site-ul guvernamental și reprezintă distribuția rasială pentru Districtul Santa Clara, district care înglobează cea mai importantă parte a Bay Area, din punctul de vedere al relevanței prezentului studiu.

Rasa sau apartenența la o regiune geografică	Anul			
	2000		2002	
	populație	procent	populație	procent
Rasa albă (tip caucazian și hispanic)	905.660	53,80%	940.170	56,9%
Rasa africană și afro-americană	47.182	2,8%	36.256	2,2%
Rasa nativă americană și provenind din Alaska	11.350	0,7%	8.630	0,5%
Rasa asiatică	430.095	25,6%	465.980	28,2%
Rasa nativă Hawaiană și din insulele Pacificului	5.773	0,3%	4.336	0,3%
Alte rase	204.088	12,1%	144.198	8,7%
Populație aparținând la două sau mai multe rase	78.437	4,7%	53.975	3,30%

Pe parcursul perioadei studiate se poate observa o creștere procentuală a populațiilor de rasă albă și asiatică, precum și o scădere procentuală a populațiilor mai mult sau mai puțin „tradiționale” ale zonei – rasa africană și afro-americană, cea nativă americană (indieni băștinași) și cele provenind din Alaska, Hawaii și din insulele Pacificului. Aceste tendințe s-au făcut mai puternic remarcate în urmă cu aproximativ 20-25 de ani, când avântul industriei semiconductoarelor a provocat un aflus masiv de imigranți către această zonă. Procesul continuă și în zilele noastre, însă la o scară mult redusă, în special datorită politicii guvernului american de restricționare și filtrare a populației ce emigrează către Statele Unite. O influență importantă asupra deciziilor guvernamentale privitoare la modificarea legilor emigrării a avut și relativ recentul val de acțiuni teroriste care au impus o înăsprire fără precedent a normelor de securitate națională. Efectul este deopotrivă atât direct, cât și indirect, deoarece valul de acțiuni teroriste a contribuit în mod indubitabil la prăbușirea sistemului economic mondial, cu precădere cel al Statelor Unite fiind grav afectat. Această recesiune economică a produs o creștere a presiunii asupra locurilor de muncă disponibile – din ce în ce mai puține în urma falimentului multor corporații din zonă (șomajul devenind brusc o problemă acută în industria hi-tech), determinând ca o consecință indirectă presiunea grupurilor sociale naționaliste americane asupra guvernului în favoarea promulgării de noi legi menite să faciliteze angajarea cetățenilor americani în mod preferențial în detrimentul potențialilor imigranți care acum sunt priviți ca un pericol pentru șomerii în căutare de lucru.

O analiză și mai detaliată a distribuției rasiale în cadrul grupărilor etnice majore redată în tabelul amintit este prezentată calitativ, împreună cu comentariile necesare, în cele ce urmează (de un deosebit interes fiind rasa albă și cea asiatică):

Rasa albă:

Tipul caucazian:

1. Populație autohtonă de origine anglo-saxonă, precum și de alte naționalități – urmași ai celor ce au emigrat în primele valuri ale colonizării Americii (majoritar anglofoni);

2. Ruși – populația rusă s-a stabilit și a dezvoltat mai multe enclave etnice din vremuri timpurii, fiind localizată pe Coasta de Vest a Americii, din Alaska (inițial teritoriu aparținând Rusiei) și până în San Francisco (comunitățile ruse aveau ca principală ocupație vânătoarea de balene);

3. Populații central-europene și est-europene (italieni, polonezi, sârbi, bulgari, români, ucrainieni, cehi, slovaci). Aceste populații s-au stabilit în zonă de-a lungul timpului, cu precădere în perioada inițială a colonizării și mai apoi reîncepând cu perioada revoluției industriale și tehnologice inițiată în urmă cu 40-45 de ani;

4. Populații de origine nord-europeană (scandinavică) – ceva mai rar întâlnite, caracterul sporadic al imigrării acestora făcând mai puțin probabilă cristalizarea unor enclave etnice puternice și numeroase.

Tipul hispanic:

1. Mexicani – marea majoritate, emigranți proveniți din Mexic și parțial naturalizați în timp (existând însă actualmente o numeroasă populație aparținând unei pătri sociale inferioare, ale cărei îndeletniciri specifice sunt situate în domeniul serviciilor de salubritate și în agricultură). Aceste grupări, uneori deosebit de numeroase, au un statut social precar, mulți dintre ei neavând drept legal de ședere

„Silicon Valley” radiografiată sociologic

de Alina-Florina FLOREA (POPOVICI)
studentă I.D. la Universitatea *Spiru Haret*,
Centrul I.D. New-York

pe teritoriul Statelor Unite. Această situație a fost tolerată de guvernul american pentru un număr bun de ani din considerente economice evidente: acceptând cu ușurință munci grele și prost plătite, acești oameni puteau fi de altfel expulzați oricând fără dificultate, după bunul plac al autorităților. În ultima perioadă se încearcă adaptarea legilor cu privire la mișcarea forței de muncă în așa fel încât populația mexicană să beneficieze de un statut legal și un loc de muncă temporar plătit conform unor norme stabilite prin lege (restrângerea pieței negre a muncii devenind o necesitate mai pregnantă în ultimii ani);

2. Spanioli – în general urmași aparținând enclavelor spaniole stabilite cu mai mult timp în urmă și aparținând de obicei unei pătri sociale de mijloc.

Rasele asiatice:

• Chinezi – veniți în număr relativ mic în perioada de colonizare inițială, au cunoscut un proces de imigrare masiv în secolul trecut, marcat de câteva puncte maxime, din care, poate cel mai reprezentativ pentru Bay Area a fost cel legat de schimbarea statutului politic în Hong Kong. Acesta a fost momentul în care, la populațiile deja existente în zonă, s-a adăugat un val de emigrare semnificativ mai ales prin forța economică a reprezentanților lui. Masa monetară deplasată în zonă în acea perioadă a contribuit decisiv la închegarea unor comunități etnice extrem de puternice, orășe precum Cupertino fiind în bună parte locuite și influențate de etnia chineză. Economia regională a beneficiat și ea de pe urma infuziei de capital, cu consecințe favorabile și în domeniul educației (școlile din districtul școlar Cupertino sunt și în ziua de azi cel mai bine cotate în toată Bay Area).

• Coreeni și vietnamezi – populații de asemenea bine reprezentate, cu enclave net delimitate geografic, cu atitudini preponderent conservatoare în privința păstrării purității rasei (poate chiar mai accentuate decât în cazul etniei chineze).

• Indieni și pakistanezi – marea majoritate având o formație anglofonă nativă (India a păstrat educația anglofonă și după retragerea dominației engleze), provenind, în general, din castele superioare; aceștia au format grupuri sociale

bine conturate, stabilindu-se în zone poate nu tot atât de clar delimitate precum cele ocupate de etnia chineză, dar având un spirit puternic de solidaritate etnică (reprezentat prin magazine cu specific strict național, grupuri culturale și mass-media în limba nativă). Ocupând de asemenea poziții în toate păturile sociale, s-au făcut totuși remarcăți în industria hi-tech prin abilități în domeniul software-ului.

O altă caracteristică importantă, de această dată legată de caracterul economiei din zonă, este cea privitoare la dinamica, distribuția și, nu în ultimul rând, modul în care este exploatată forța de muncă. Concentrarea pe o zonă restrânsă a unei industrii bazate aproape exclusiv pe înaltă tehnologie a condus la apariția unor disfuncționalități sociale. Se poate chiar vorbi de un anumit grad de alienare a indivizilor supuși unui astfel de regim de activitate. Extrema concentrare a individului pe perioade lungi asupra unor subiecte complexe asociată cu lipsa unei vieți sociale autentice (zona în cauză este relativ săracă în așezăminte culturale veritabile) conduce la apariția unei forme de alienare psihică, cu atât mai gravă cu cât intensitatea efortului și perioada sunt mai extinse.

Efectele deja vizibile ale presiunii sistemului asupra individului sunt, cum era de așteptat, și de ordin social. Cel mai grav afectată este, în primul rând, familia. Aceeași sursă menționată mai sus prezintă statistici relevante pentru fenomenele ce au afectat instituția familiei în această regiune.

Stare civilă (pe categorii detaliate)	estimată	minim	maxim
Bărbați (cu vârsta peste 15 ani)	656.407	655.229	657.585
Niciodată căsătorii	219.680	208.747	230.613
Căsătorii, în afară de cei separați	375.787	364.644	386.930
Separați	7.810	5.227	10.393
Văduvi	14.809	11.522	18.096
Divorțați	38.321	32.221	44.421
Femei (cu vârsta peste 15 ani)	641.630	640.342	642.918
Niciodată căsătorite	151.304	141.696	160.912
Căsătorite, în afară de cele separate	368.024	356.767	379.281
Separate	11.299	7.924	14.674
Văduve	50.434	44.574	56.294
Divorțate	60.569	54.227	66.911

Se observă, în primul rând, o ușoară superioritate numerică a sexului masculin (în concordanță de altfel cu structura pe sexe tipică în industria hi-tech). De asemenea, bărbații sunt vizibil mai afectați de sindromul „burlăcinii profesionale” (o dată și jumătate mai mulți decât femeile aflate în aceeași situație).

În ceea ce privește familiile separate și divorțate, femeile sunt cele care dețin întâietatea. Se mai poate remarca faptul că majoritatea deceselor în cupluri survin mai întâi la bărbați. O explicație plauzibilă pare aceea că multe dintre femei sunt casnice sau lucrează în servicii ceva mai puțin solicitante, iar uzura majoră de natură profesională este astfel întâlnită la bărbați.

Dintre toate aspectele menționate anterior, cel mai evident însă rămâne cel legat de ponderea persoanelor necăsătorite. Global, procentul de persoane căsătorite abia dacă depășește 58%, indicând o disfuncționalitate destul de pronunțată la nivel social. O altă particularitate (ce tinde să devină de asemenea disfuncționalitate), tolerată sub aspect legislativ – dar malignă din punct de vedere social și moral – este cea legată de grupurile de homosexuali și lesbiene, știut fiind că aceștia au puternice (și influente) enclave în orașe precum San Francisco. Admiterea oficială a căsătoriilor între persoane de același sex a fost urmată de solicitarea dreptului acestor cupluri de a înfia copii (generalizarea unor asemenea legi ar putea produce pe termen lung grave disfuncționalități sociale).

În lumina datelor prezentate și a dinamicii acestora, este posibil ca în următorii 20-30 de ani să asistăm la o restrângere a rolului familiei ca nucleu social, așa cum e cunoscută astăzi. Datorită unor modificări structurale și funcționale profunde, aceasta ar putea evolua către o altă formă ce va răspunde cerințelor impuse de societatea postindustrială.

DIMITRIE GUSTI

(Continuare din pag.1)

Inițiator și organizator al campaniilor de cercetări monografice, al „echipelor studențești”, patronate de Fundația culturală, Principele Carol, al revistei **Sociologie românească**, al Muzeului Satului, director al Casei culturii poporului, președinte, pentru o perioadă, al Societății de radiodifuziune, unde a înființat Universitatea Radio, promotor al constituirii în viața universitară a unor instituții de cooperare și ajutorare studențească – Oficiul universitar, profesor, dar și decan, ministru al instrucțiunii publice în guvernele țărăniste din 1932-1933, Dimitrie Gusti a orientat statornic tineretul studios spre cunoașterea concretă a realităților românești, a încurajat în forme multiple participarea intelectualilor la viața satelor, la cunoașterea mediului rural, considerat, de el, ca principal depozitar al valorilor morale și spirituale ale națiunii.

Seria instituțiilor științifico-sociale create de profesorul Dimitrie Gusti și Școala monografiei

sociologice de la București a fost întregită, la nivel național și apoi și regional, prin crearea, la început, a **Asociației pentru știință și reformă socială**, transformată în **Institutul Social Român** și, în sfârșit, **Institutul de științe sociale al României**.

Toate aceste variate instituții formau, în vederile lui, ramificații ale unui ansamblu unitar care concretiza crezul său expus, între altele, la o anchetă întreprinsă de **Adevărul literar și artistic** printre

*încununată de acțiune, iar acțiunea este sterilă și aventuroasă dacă nu este întemeiată pe cunoaștere*².

Cred că n-ar fi exagerat spunând că întreg acest sistem gravita în jurul Universității. Activitatea echipelor monografice, apoi a „echipelor studențești”, a altor instituții, asociații culturale, sociale și profesionale și, pe un plan mai înalt, a Institutului Social Român, amplifică ideile, cercetările, rezultatele științifice împărtășite,

„Cunoașterea realității este nerodnică și neputincioasă dacă nu este încununată de acțiune, iar acțiunea este sterilă și aventuroasă dacă nu este întemeiată pe cunoaștere”.

(D. Gusti)

intelectualii de vază ai țării: „*Crezul meu ar putea fi prezentat în următoarea frază: «Gândul se trăiește și viața se gândește. Aceasta tocmai pentru că cele două mari forțe în care eu cred în primul rând sunt cunoașterea și organizarea», în același sens scriind și în revista **Sociologie românească**... Cunoașterea realității este nerodnică și neputincioasă dacă nu este*

dezbătute și acumulate inițial în Seminarul de la Universitate.

Argumentând ideea că învățământul universitar are drept scop ultim ridicarea spiritelor deasupra cunoștințelor tradiționale, înălțând omul la demnitatea „de a cugeta prin sine însuși și de a naște idei personale”, Dimitrie Gusti considera că „universitatea are menirea să ajute

în primul rând la formarea, îmbogățirea și înnobilarea societății prin cultivarea științei”. Marele sociolog român preciza că: „prin numele generic de universitate se înțelege un total de lucruri, voințe și fapte, mai precis un sistem de relații structurale, și anume: în afară, raporturile universității cu statul și societatea, iar în interior, viața materială și culturală academică, relația studenților cu autoritatea universitară și, în sfârșit, legăturile studenților cu profesorii”³. De aici și constatarea potrivit căreia universitatea reprezintă „o comunitate socială de viață și de concepție, care se înfăptuiește prin strânsa conlucrare a profesorilor cu studenții la acea operă obștească – monument ce se clădește de veacuri – care este știința”⁴.

Cuvinte emoționante scrie Dimitrie Gusti despre tineretul universitar: „*Ceea ce am iubit mai presus de orice a fost tineretul universitar. Lui i-am dat ce am avut mai bun și mai scump, și trebuie să recunosc, mi-a dat și el ceea ce a avut mai bun și mai scump. Bucuriile studențimii au fost și bucuriile mele, durerile studențimii au fost și durerile mele*”⁵.

Dimitrie Gusti și Școala creată de el au militat constant și explicit pentru **valoarea socială a cercetării**, oferind un răspuns diferit de cel imaginat de Max Weber cu privire la raportul dintre valori și analiza sociologică. În timp ce Max

„Universitatea are menirea să ajute în primul rând la formarea, îmbogățirea și înnobilarea societății prin cultivarea științei”.

(D. Gusti)

Weber opta pentru rolul informativ și nonevaluativ al științelor sociale, Dimitrie Gusti a utilizat o cale de inserție a sociologiei în schimbarea comunităților sociale, îndeosebi a satelor. Interacțiunea dintre analiza sociologică și acțiunea socială a fost suplă, până la redimensionarea cunoașterii monografice, la cerințele reformei socio-culturale, socializarea tineretului universitar, simulțan cu încurajarea eforturilor la autoorganizare a satelor prin intermediul căminului cultural și al școlilor țărănești, precizarea rolului experților în transformarea comunităților teritoriale.⁶

Dimitrie Gusti a conceput sociologia ca pe un instrument științific de înfăptuire a dezideratelor reformiste, considerând că studiile pilot și experimentele sociale reprezintă o bază necesară deciziei politice.

Dimitrie Gusti și Școala sa „au contribuit la acel proces autoreflexiv al sociologiei, înțelegând ca o componentă a schimbării sociale, ducând mai departe mesajul lui A. Comte cu privire la sensul cunoașterii și predicției sociologice în direcția unui «umanism științific»”⁷.

1. **Octavian Neamțu**, *Munca socială în România*, în *D. Gusti și Școala sociologică de la București*, București, I.S.R., 1937, p. 227-228.

2. **G. Vlădescu-Răcoasa**, *Profesorul D. Gusti, viața, opera și personalitatea lui*, în *D. Gusti și Școala sociologică de la București*, București, I.S.R., 1937, p. 110.

3. **Dimitrie Gusti**, *Universitatea socială*, în volumul *Câmpul universitar și actorii săi* (coord. A. Neculau), Iași, Editura Polirom, 1997, p. 151-154.

4. **Dimitrie Gusti**, *idem*, p. 153.

5. **Maria Larionescu**, *Sistemul sociologic gustian. Teoria voinței, a cadrelor și manifestărilor sociale. Legile paralelismului sociologic, a dreptății, idealului și circuitului social. Monografismul sociologic, în Istoria sociologiei românești* (coord. Ștefan Costea), București, Editura Fundației Românie de Măine, 1998, p. 300.

6. **Pompiliu Caraioan**, *Profesorul Dimitrie Gusti și Școala socială de la București*, în *Sociologia militară*, vol. IV, București, Editura Științifică, 1971, p. 121-146.

7. **Maria Larionescu**, *idem*, p.300.

Valeriu Filimon nu este primul care interpretează ontologic arhetipurile în cadrul demersului critic la noi, căci de la pictura primitivilor și valorificarea acestora, „primitivii”, moderni, de la exemplul fundamental al marelui Brâncuși, critici de artă au manifestat o deschidere hotărâtă către valoarea onto-estetică a operelor arhetipale. Iată punctul de vedere al unui asemenea critic de artă: „*Spre a nu trăda particularitățile viziunii artistice, pe care și-o face obiect de referință, așadar solidară ei, critica de artă ajunge să gliseze între severa considerare teoretico-științifică a arhetipurilor și luminoasa relevanță – am spune: ontofanie – estetică – axiologică a lor*” (Ion Pogorilovschi, „*Arhetipul expresiei lirice românești*”, București, „Cartea Românească”, 1987, p. 20).

Aceste rânduri le-ar fi putut semna la fel de bine și în spiritul lucrărilor sale și Valeriu Filimon în legătură cu proza istorică a lui Mihail Diaconescu, pentru care opțiunea sa se motivează obiectiv pornind de la *mimesis*-ul în înțeles aristotelian: „*Datoria poetului nu este să povestească lucruri întâmplute cu adevărat, ci lucruri putând să se întâmple în marginile verosimilului și necesarului*”; în consecință, dacă istoria narează evenimentele care s-au petrecut cu adevărat, poezia (literatura, în general) gândește *fapte posibile*, iar pentru aceasta este mai filosofică decât istoria.

Acesta este, de fapt, argumentul fundamental cu care Mihail Diaconescu a pornit la drum în scrierea romanelor sale istorice, căci perspectiva aristoteliană dă credit imaginarii cu adevărat artistic, încercat nu doar cu adevărul istoric, ci și cu viziunea despre lume, atitudinea și mesajul autorului, într-o expresie proprie, compatibilă cu valoarea poetică. Pe această bază, documentul istoric, „*exploatat*” în toate potențialitățile sale de semnificații, se încorporează unui sens global al opere; în același timp, arhetipurile conexate temei nu sunt doar încorporate, ci reprezintă adevărați „*piloni*” ai constructului imaginar care este opera; elementele concrete, fenomenologice, „*combinată*” în operă ca „*substanță*” ei materială exprimă, astfel, „*esențialitatea ca atribut general al existenței*” (Mihail Diaconescu: *Farmecul*

dialecticii și fenomenologia narativă. București, Editura „Viitorul Românesc”, 2001, p. 251).

Așadar, scriitorul însuși, convins de calitatea onto-estetică a fenomenologiei sale narative, a putut să respire (și să și realizeze!) o operă „*cu program*”, menită să lumineze momente „*întunecate*” de la începuturile istoriei noastre (epoca lui Burebista, „*Evl Mediu latin*” daco-roman) sau să interpreteze momentele mai noi (Evl Mediu mijlociu și

În fața complexității opere de romancier a lui Mihail Diaconescu, Valeriu Filimon – care, pentru demersul său, lasă de o parte și alte încercări de critică arhetipală de la noi (între care studiul „*Sadoveanu și arhetipurile*” din vol. Ovid S. Chrohmălniceanu: *Cinci prozatori în cinci feluri de lectură*. București, „Cartea Românească”, 1984, pp. 5-58) – găsește cu cale ca, în acord cu structurile din „*Poetica imaginarii românești*”, să prezinte „*fenomenologia narativă*” a acestui important

„*Călătoria spre zei*”, romanul care itinerează o acțiune simplă, dar esențială (de fapt, inițiată!) la daco-geții lui Burebista și la romanii lui Caesar, este pus în analog cu poemul eminescian „*Memento mori*” (fragmentul „*Dacia Felix*”) – ca „*ipostaze literare ale mitului dacic*” – și cuprinde, în construcția sa „*vizionară*”, arhetipuri precum: *casa, doma, muntele, codrul, apa, drumul, popasul, peștera*, prin intermediul cărora istoria este încorporată în mit.

Fenomenologia narativă în romane consacrate istoriei și spiritului românesc

Lector univ. dr. Ioan St. LAZĂR

cel târziu, romantismul ideologic, războiul pentru reîntregirea neamului) prin prisma unei spiritualități a locului (corelativa timpului universal respectiv), în care se proiectează o condiție funcționare tragică, dar și *catharsis*-ul speranței măntuitoare. Depășind momentul literar al romanului istoric sadovenian – care exprimă „*direcția fondată pe lirism, pe plăcerea narațiunii profund subiective, pe sugestiile oferite de folclor, de mentalitatea arhaică și de mitologie*” (M. Diaconescu: *op. cit.*, p. 113) –, autorul care și-a asumat scrierea, în timp de treizeci de ani, a noului roman istoric românesc, a reușit să-i constituie un profil estetic inedit (frizând relația roman-epopee), dominat de obiectivitate, dar și de un ansamblu ideatic de factură enciclopedică în contextul unui orizont spiritual creștin; sintetic, Mihail Diaconescu este, după opinia lui Valeriu Filimon, „*autorul unei autentice Enaide românești și a unei estetici originale a romanului istoric*” (V. Filimon: *op.cit.*, p. 18).

autor, într-un mod sintetic (și, oarecum, didactic) prin intermediul unor formule schematice, care, de fapt, sunt inerente criticii arhetipale.

Formulele schematice la care ne referim sunt organizate pe cele două accepții de bază ale arhetipului: pe de o parte, accepția de „*imagine princeps*”, simbol, topos (ca, de pildă, *casa, muntele, codrul, drumul* ș.a.), pe de altă parte, accepția de „*scenariu modelator*”, structuri de moduri ficționale (*anamnesis, mimesis, fabulos, vis, reverie* ș.a.). Dar aceste formule apar încorporate în analiza fiecărui roman în parte, analiză ce reprezintă soluția oportună pentru reliefaarea particularităților fiecăruia în cadrul fenomenologiei narative de ansamblu. Criticul arhetipal implică și un demers comparatist prin instituirea unor *analogii* cu operele altor scriitori (români și străini) și nu scapă din vedere nici analiza *formelor de elocuție*, care conferă opere respective stilul propriu.

„*Depărtarea și timpul*”, definit ca „*roman istoric, roman-dramă, roman arhetipal*”, roman foarte complex în care, pe fundalul Evului Mediu latin, se reliefează Sf. Dionisie Smeritul și Areopagitul, ca personaj principal (Dionysius), implică pe „*ecranul*” imaginatului formula *anamnesis*-ului istoric, corelată cu o „*grilă arhetipală*” cuprinzând: Logos-ul, Erosul și Amorul, Visul, Popasurile, Cercurile sau „*Centrele Lumii*”, Templul și Biserica, Ritualul, Labirintul, Calendarul – Logosul – Istoria, acestea asigurând „*structura de rezistență*” în romanul respectiv, considerat ca *roman-dramă*. Să menționăm și aici un analogon: acela cu nuvela eminesciană „*Sărmanu Dionis*”.

„*Adevărul retorului Lucaci*” este, după V. Filimon, un „*roman arhetipal labirintic*”, dar și un „*Bildungsroman*”, această a doua definire datorându-se faptului că, în finalul acțiunii, Discipolul își ucide Mentorul, „*formarea*” sa eșuând. De data aceasta,

dimpună cu arhetipul labirintului, schema arhetipală este „*Jumea ca teatru*”, iar raportul dintre Putere – Mască – Adevăr constituie „*dominanta triadică*” (și tragică!) a romanului, în care, pe altarul Puterii este sacrificat eroul principal, retorul Lucaci, purtător și rostitorul Adevărului, al arheului esențial, „*mai presus de oameni*”: Legea.

„*Marele cântec*” sau, arhetipal vorbind, „*Prigoana lui orfeu*”, „*roman baroc*”, dedicat magistrului „*componist*” și organist Ioan Căianu – Valachus, autorul acelu „*Magnus Cantus Coelestis*” și al altor compoziții care i-au adus un binecâștigat prestigiu, dar și o distrugătoare invidie din partea concurenților la un scaun episcopal pe care el nu și l-a dorit. Cu o intensă desfășurare dramatică dintru început, romanul reia schema arhetipală a „*Jumii ca teatru*” (chiar și în formula „*teatru în teatru*”) și corelează o seamă de episoade pentru a căror realizare se vede că prozatorul a aplicat creșterea lecția unor măștri („*pactul cu diavolul*” – după Goethe, serata – după Tolstoi, schimbul de epistole cu Gavril Ivul – după Seneca ș.a.) – cu care V. Filimon nu se sfiește să-l asocieze pe scriitorul român. Romanul realizează și o adevărată performanță artistică prin configurarea unei compoziții urmând structuri muzicale baroce. Astfel, „*ordinea, dezordinea și conflictele*”, ca „*trezere de la forma închisă la cea deschisă*”, „*multiplicarea barocă*” și „*evoluția contrapunctică*” a episoadelor, într-o „*compoziție spațială*” și o „*compoziție temporală*” deopotrivă.

„*Caloriile săngelui*” sau „*Katharsisul pictat*”, cum îl definește V. Filimon, un prim roman istoric al lui Mihail Diaconescu, cu nimic inferior celor următoare, întrucât romanele acestui autor „*aparțin unei creații bazate pe un Weltanschauung simulatneist*”, în sensul că gradualizarea aparițiilor tipografice nu are efecte în spațiul valoric („*În comparatism ... operele de valoare sunt sincrone*” – V. Filimon: *op. cit.*, p. 115). Și acest roman, dedicat, de data aceasta, unui pictor, „*zugravul de biserici și icoane*” Părvu Mutu, este încărcat de o viziune tragică, întrucât, sub domnia acelu „*Nero*” fanariot Nicolae Mavrocordat, artistul de geniu, prețuit de Brâncoveanu, de Cantacuzini și de Ioan Mavrocordat, constată cu amărăciune că trăiește „*timpuri care nu au nimic a face*

cu frumusețea” și este nevoit să-și jertfească iubirea de artă, fugind la adăpostul sihăstriei în pădure, ca „*singurul său mijloc de a se împotrivi la rău*”. Conotațiile arhetipale ale romanului, identificate în cartea lui V. Filimon, sunt mai mult decât expresive: „*Evoluția labirintică întru absurdul istoriei*”, „*Dihonia ca regim al Turnului Babel*”, „*Coborârea în infern și muanțarea simbolică*” (aici, nu e vorba însă de Ioan, ci de Nicolae Mavrocordat!), „*Conștiința chinuită a celui ce luptă cu teroarea istoriei*”, „*Biserica arsă – un simbol tutelar*” ș.a.

Prezentate împreună într-un singur capitol, romanele „*Speranța*” și „*Sacrișciul*” sunt unite prin ideea prototipală a jertfei; în primul, o jertfă greșit instituită: mărînimia princiării a lui Grigore Alexandru Ghica al X-lea, care nutrea speranța secretă că va fi ales domn al Principatelor Unite, iar în al doilea roman, adevărata Jertfă, aceea „*pe altarul Sacrișciului de sânge al primului război mondial*”, jertfă sublimă și măntuitoare, după modelul hristic.

Incitantă carte a lui Valeriu Filimon dedicată fenomenologiei narative din romanele lui Mihail Diaconescu ne apropie mai mult, prin structurile ei poetic-arhetipale, de construcția profundă și rezonanța prozei istorice a acestui foarte important scriitor.

Aspecte ale folosirii substantivelor

Lector univ. dr. Valeriu MARINESCU
prodecanul Facultății de Limba și Literatura Română

În configurația generală a limbii române contemporane, se constată o anumită instabilitate flexionară a substantivelor, manifestată prin utilizarea unor forme paralele de plural, de tipul: *viruși – virusuri, tunele – tuneluri, chibrituri – chibrite, pardesie – pardesiori, aragaze – aragazuri* etc. În unele cazuri, limba literară acceptă ambele forme; prin urmare, conform *Dictionarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române și Îndreptarului ortografic, ortoepic și de punctuație* (ediția a V-a), este corect să spunem și să scriem *și tunele, și tuneluri, și viruși, și virusuri, și poieni, și poiene, și râpe, și râpi, și chipie, și chipiuri, și seminare, și seminarii*. În alte cazuri, însă, o singură formă este corectă, literară: *blesteme, burghie, chibrituri, defileuri, ibrice, monede, șireturi, hoteluri, pâraie, aragazuri* (limba literară nu acceptă formele *blestemuri, burghiuri, chibrite, defilee, ibricuri, monezi, șirete, hotele, pârauri, aragaze*, chiar dacă cele două forme paralele sunt echivalente semantic, fiind folosite de mulți vorbitori în aceleași contexte, fără ca înlocuirea uneia prin cealaltă să atragă vreă schimbare de informație). Unii lingviști consideră că vorbitorii mai vârstnici recurg de obicei la

pluralul în *e* (*chibrite, pardesie, aragaze, hotele*), în timp ce vorbitorii mai tineri recurg la pluralul în *uri*.

Pe de altă parte, se întâmplă ca formele paralele de plural să se repartizeze diferit în interiorul limbii române literare. Concret, există substantive care au două și chiar trei forme de plural, toate corecte, dar diferențiate ca înțeles: *arc – arce* (de cerc) și *arcuri*; *cap – capi* (șefi, conducători), *capuri* (termen geografic – „porțiuni de uscat care înaintază în mare”); *capete*; *corn* – *coarne, cornuri, corni* (=arbori cu lemnul dur, cu flori galbene și cu fructe roșii, comestibile); *bandă – benzi, bande* (de hoți); *timp – timpî, timpuri; compus – compuși* (în chimie), *compuse* (în lingvistică); *centru – centre, centri* (centri nervoși); *raport – rapoarte, raporturi*; *termen – termeni, termene*; *calcul – calcule, calculi* (calculi renali) etc. În aceste cazuri, în care formele paralele corespund unor sensuri diferite, discutăm despre cuvinte diferite, tratate, de obicei, de dicționare în articole distincte și numite, în terminologia lingvistică, „omonieme parțiale”.

Nevoia de largire și de înnoire a lexicului stimulează și creația lexicală internă. Dicționarele înregistrează (iar limba literară

acceptă) cuvinte precum *periculozitate, rigurozitate, intenționalitate, excepționalitate, esențializare, fragmentarism, scriptor, imnograf* și altele.

Foarte probabil, normele limbii literare se vor schimba în ceea ce privește pluralul substantivului *soră*. Lucrările normative actuale indică forma unică *surori* („o soră – două surori”), însă forma *sore* începe să se extindă, refăcându-se astfel omonimia flexionară specifică substantivelor feminine. Forma *sore* este folosită de multă vreme pentru dativ-genitiv singular – *sorei*, alături de forma *surorii*. Lucrările normative recomandă dativ-genitivul *surorii* pentru gradul de rudenie și *sorei* pentru personalul sanitar; așadar, vom spune corect *I-am telefonat surorii mele* și *I-am oferit flori sorei medicale*. În limba veche, genitivului *surorii* îi corespundea două forme de nominativ: *sor(u)* și *soră*. În limba actuală, se păstrează forma *sor(u)*, în combinația fixă *soru-mea* sau *sor-mea*; forma corectă, literară este *soră-mea*.

Normele limbii literare este posibil să se schimbe și în ceea ce privește accentuarea unor substantive. Astfel, deși lucrările normative recomandă să rostim *penurie, pônei, rădar, regizor, revizor, vector*, majoritatea vorbitorilor pronunță *penûrie, ponêi, rădar, regizor, revizor, vêctor*; deci, este foarte probabil ca uzul să se impună, așa cum s-a întâmplat în cazul cuvântului *profesor*; inițial, *s-a* acceptat doar forma *profesor*, apoi, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* a socotit culte ambele rostiri – *profesor* și *profêsor* –, pentru ca recente lucrări de specialitate să considere literară doar forma *profêsor*.

Multe nume românești de familie sunt derivate cu sufixul „ar”. De multe ori, aceste substantive proprii sunt articulate, funcția articolului hotărât fiind preluată de vocala „u”. Să dăm și câteva exemple: bivol – Bivolaru, câldare – Căldăraru, ciubotă – Ciubotaru, cojoc – Cojocaru și alte nume precum Fieraru, Moraru, Olaru, Păcuraru, Păduraru, Pescaru, Pânzaru, Păslaru, Podaru, Prunaru, Pușcaru, Rotaru, Sticlaru, Văcaru și altele. După cum se poate observa, este vorba în special despre cuvinte care indică

Șă vorbim, să scriem corect românește

anumite ocupații, mai ales din mediul rural. Aceste cuvinte, în limba română veche, se terminau în „iu” (cu alte cuvinte, sufixul „ar” avea, în limba română dintr-o altă perioadă istorică, forma „ariu”, cu accentul pe vocala „a”): Ciubotariu, Cojocariu, Păcurariu, Prunariu, Pușcariu, Rotariu, Turcașiu ș.a.m.d. Prin urmare, așa se rostesc corect aceste cuvinte – cu diftong, nu cu hiat. Deci, respingem formele Ciubotari-u, Cojocari-u, Morari-u, Turcași-u, Olari-u, Prunari-u, Rotari-u etc.

Pe de altă parte, există în limba română, nume proprii de familie provenind din limba greacă sau doar având o rezonanță grecească. Acestea conțin într-adevăr hiatul „i-u”. Pronunțăm Atanasi-u (nu Atanasiu), Anton-i-u (nu Antoniu), Manoli-u (nu Manoliu), Vasili-u (nu Vasiliu) și altele. Aceste rostiri corecte îi determină pe necunoscătorii să pronunțe incorect cuvintele vechi românești, îndepărtându-le de motivația inițială.

Uele substantive ieșite din uz se păstrează totuși în expresii: *de-a valma, a da în vileag, a da târcoale, a trage la aghioase* etc. Cei mai mulți vorbitori cunosc înțelesul acestor expresii, dar nu și ce înseamnă, scoase din expresie, cuvintele *valmă, vileag, târcoale, aghioase*. Cunoscutul lingvist Sorin Stati explică, în cartea *Cuvinte românești – o poveste a vorbelor*, că expresia *de-a valma* are la bază vechiul substantiv „valmă”, cu sensul „multime, grămadă”; de aici, expresia *de-a valma*, care înseamnă „în dezordine, claie peste grămadă”. Îmbinarea *a da în vileag*, adică „a face cunoscut tuturor, a face public un anumit lucru”, conține cuvântul „vileag”, al cărui sens este acela de „public, obște”. „Târcoale” reprezintă pluralul unui substantiv de origine bulgară care înseamnă cerc, roată”; *da*ă știm acest lucru, înțelegem de ce *a da târcoale* înseamnă „a se învârti în jurul cuiva sau în jurul unui lucru”. Despre cineva care doarme profund se spune, familiar, că *trage la aghioase*. Știind că, în limba greacă, cuvântul „aghios” înseamnă „sânt”, ne punem firească întrebare ce legătură există între un sânt și „a dormi zdravăn”? Legătura – precizează

Sorin Stati – a fost făcută de cei care au comparat efortul cu felul de a cânta al dascălilor de biserici. *A trage la aghioase* a însemnat, inițial, „a intona cântec în cinstea sfinților”, apoi „a cânta ca dascălii” și, în cele din urmă, „a sforăi”. Cu timpul, aluzia ironică a fost uitată și expresia a ajuns să se refere la toți cei care dorm, indiferent dacă sforăie sau nu.

În finalul acestui articol, îmi face o deosebită plăcere să vă anunț că a fost reluată realizarea emisiunii *Vorbiți, scrieți românește!*, emisiune care se adresează tuturor celor ce doresc să dobândească o solidă cultură lingvistică. Dragostea pentru limba română și mai ales interesul crescut al telespectatorilor, interes concretizat în numeroasele scrisori primite pe adresa Televiziunii *România de Măine*, ne-au determinat să schimbăm formatul emisiunii. Astfel, vă invităm să vă perfecționați exprimarea timp de cinci minute în fiecare zi, de luni până vineri. Vă vom explica anumite cuvinte, anumite expresii, vom vorbi despre importanța cultivării limbii naționale, vom semnala, vom corecta și vom preveni unele greșeli de exprimare.

Pentru a veni în sprijinul celor care se pregătesc pentru examene la limba română (elevi, studenți), vom acorda, în cadrul emisiunii, consultații lingvistice, consultații de specialitate, pe baza scrisorilor primite la redacție.

Sperând că v-am făcut curioși prin aceste rânduri, vă invităm, stimați cititori, să deveniți (sau să redeveniți) telespectatorii noștri și să vă completați cultura lingvistică, acesta constituind o parte importantă a culturii generale.

Consultație pentru studenți • Consultație pentru studenți

I. INTRODUCERE ÎN STUDIUL ECONOMIEI

I.1 ECONOMIA ȘI ȘTIINȚA ECONOMICĂ. Obiectul de studiu al economiei politice. Metoda în știința economică

Definirea științei economice

Obiectul economiei politice ca știință îl constituie studiarea vieții economice reale, a fenomenelor și proceselor economice care au loc în domeniul producției, schimbului, repartiției și consumului de bunuri materiale și servicii, a relațiilor cauzale, a legilor și categoriilor economice, pe diferite trepte ale evoluției societății, oferind un mod economic științific de gândire și acțiune, putere de anticipare și raționalitate, ținând seama de confruntarea dintre nevoile umane nelimitate și resursele umane limitate.

În sens economic, nevoile umane reprezintă cerințe materiale și spirituale, de bunuri și servicii, de mediu ecologic, ale vieții și activității oamenilor. Ele constituie impulsul și motivația oricărei activități umane.

În funcție de diferite criterii de clasificare, nevoile umane pot fi grupate în: nevoi naturale, sociale și raționale; nevoi primare și superioare; nevoi individuale, de grup și generale ale societății etc. Însă, indiferent de tipul lor, nevoile au câteva caracteristici:

a) *Caracterul dinamic*, în sensul că, de la o perioadă la alta, au loc modificări în structura și nivelul calitativ al cerințelor de consum.

b) *Sunt regenerabile sau regenerabile*, în sensul că satisfacerea unei nevoi sau a alteia durează numai un anumit timp, după care se manifestă din nou.

c) *Caracterul complementar*, în sensul că satisfacerea unei nevoi generează o alta.

d) *Sunt concurente*, în sensul că unele se extind, iar altele se restrâng, având loc și substituția unora cu altele.

Satisfacerea nevoilor se realizează prin consumul de bunuri materiale și servicii. Pentru producerea acestor bunuri și servicii este necesară utilizarea resurselor economice, umane și materiale. Problema fundamentală a tuturor economiilor o reprezintă raritatea resurselor, care sunt limitate și insuficiente pentru a produce toate bunurile materiale și serviciile pe care oamenii ar dori să le consume. De aceea, apare necesitatea alegerii celei mai bune variante de alocare a resurselor.

Costul de oportunitate al unei alegeri reprezintă costul celei mai bune alternative sacrificate, atunci când se face o alegere între mai multe variante posibile. De asemenea, în studiarea alternativelor de a produce, se folosește curba (frontiera) posibilităților de producție. Aceasta reflectă toate combinațiile posibile de producere a două bunuri prin folosirea integrală și eficientă a resurselor disponibile la un moment dat. Mișcarea de la un punct la altul pe această frontieră arată o modificare în cantitățile de bunuri produse care necesită o realocare a resurselor.

Componentele activității economice

Activitatea economică este o componentă fundamentală a acțiunii umane, în cadrul căreia, prin alocarea și folosirea resurselor economice, au loc procesele de producție, de circulație, de distribuție și consum de bunuri și servicii, în vederea satisfacerii trebuințelor. Structura activității economice cuprinde următoarele *componente fundamentale*:

a) *Producția*, – în cadrul căreia, prin combinarea factorilor, oamenii produc bunuri materiale și servicii.

b) *Circulația*, – ce asigură trecerea bunurilor economice de la producător la consumator.

c) *Distribuția*, – ce asigură repartitia bunurilor și serviciilor pe destinațiile lor (satisfacerea nevoilor de consum sau de producție). d) *Consumul*, – folosirea bunurilor și serviciilor pentru satisfacerea nevoilor. Structura activității economice poate fi analizată și din alte unghiuri de vedere: structura tehnologică, de ramură, pe sectoare, teritorială. Importantă este și structura verticală a activității economice, în cadrul căreia putem evidenția:

a) *Microeconomia* – activitatea economică la nivelul unității economice.

b) *Mezoeconomia* – activitatea la nivel de ramură, zonă, în profil teritorial.

c) *Macroeconomia* – activitatea economică la nivelul economiei naționale.

d) *Mondoeconomia* – ansamblul economiilor naționale în interdependență lor.

Ținând cont de cele prezentate mai sus, putem spune că *obiectul economiei politice ca știință îl constituie studiarea complexității fenomenelor și proceselor economice*.

Sistemul științelor economice

Economia politică nu este decât o componentă din sistemul științelor economice. În structura acestuia sunt cuprinse: a) *știința economică fundamentală* (economia politică); b) *științele economice funcționale* (management, marketing, finanțe-bănci etc.); c) *științele economice teoretico-aplicative* (de ramură); d) *științele istorice economice*; e) *ale gândirii economice*; e) *economia mondială*; f) *științele economice de graniță* (economie, informatică economică, sociologia economică, psihologie economică etc.).

Sistemul științelor economice este dinamic și deschis, îmbogățindu-se, de la o perioadă la alta, pe măsura progresului științei. Astfel, se impun discipline economice noi, cum ar fi: economia mediului înconjurător, economia urbană, economia investițiilor în străinătate și a întreprinderilor multinaționale etc.

Ca știința economică fundamentală, economia politică oferă baza teoretică și metodologică generală științelor economice în ansamblul lor. Afirmarea economiei ca știință autonomă presupune, pe lângă obiectul său propriu de studiu, și o metodă, adică un ansamblu de principii, de procedee și tehnici de cercetare, care au rolul de a contribui la rezolvarea cu eficiență tot mai mare a problemelor practicii economice.

Procedeele ce caracterizează metoda în științele economice sunt următoarele: abstractizarea, inducția, deducția, îmbinarea metodei istorice cu cea logică, analiza cantitativă și calitativă, pozitivă și normativă, statică și dinamică, sinteza, experimentul economic.

Evoluția economiei ca știință

Procesul de formare a economiei ca știință a avut loc într-o perioadă îndelungată a evoluției societății omenești. Idei și chiar teorii economice au apărut încă din Antichitate, în special în Grecia antică (Xenofon, Platon, Aristotel), apoi, o lungă perioadă de timp, inclusiv în Evul Mediu, a avut loc o evoluție lentă a gândirii economice.

O dată cu epoca modernă apar noi curente de gândire economică: mercantilismul, fundamentat de Antoine de Montchretien, și fiziocratismul, având ca principali reprezentanți pe: Fr. Quesney, Turgot ș.a.

Un moment deosebit în evoluția științei economice îl reprezintă Școala clasică engleză, în frunte cu Adam Smith, părintele microeconomiei, a cărui carte *Avuția națiunilor* (1776) pune bazele economiei politice ca știință. Alți reprezentanți sunt: David Ricardo, Robert Malthus, John Stuart Mill.

În cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, din rândul economiștilor se afirmă Karl Marx, un discipol al lui David Ricardo, cel mai influent critic al economiei capitaliste. Tot atunci au loc încercări de a așeza știința economică pe fundamente noi. Această perioadă a fost dominată de trei școli: Școala de la Viena, în frunte cu von Wieser, Școala de la Lausanne, reprezentată de Leon Walras, Pareto, și Școala de la Cambridge, de Alfred Marshall.

O dată cu apariția, în 1936, a lucrării lui J.M. Keynes, *Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii și a banilor*, are loc trecerea de la nivelul microeconomic la nivelul macroeconomic de analiză.

În perioada postbelică, știința economică și-a îmbunătățit substanțial conținutul, s-a dezvoltat. În numeroase lucrări se abordează problematica macrodeciziilor economice, a creșterii economice, echilibrului macroeconomic și optimului economic, a pieței, fluctuațiilor, ocupării și șomajului, inflației, rolului statului în economie etc.

În domeniul gândirii economice au existat și preocupări ale economiștilor români. Începutul a fost realizat de către Dimitrie Cantemir prin lucrarea sa *Descriptio Moldaviae*. S-au afirmat în domeniul gândirii economice Nicolae Bălcescu, I. Ghica, G. Barițiu, B.P. Hasdeu, A.D. Xenopol, P.S. Aurelian, iar în prima jumătate a secolului al XX-lea, evidentii economiști precum Virgil Madgearu, Victor Slăvescu, G. Mladenatz, Ion Răducanu, N.I. Angelescu, Mihail Manoilescu. În perioada postbelică au fost cercetate numeroase probleme ale economiei românești, în diverse lucrări, tratate, manuale, studii, inclusiv în anii de tranziție la economia de piață.

II. ECONOMIA DE PIAȚĂ. CARACTERIZARE GENERALĂ. AGENȚII ECONOMICI

Așa cum s-a arătat, satisfacerea nevoilor de consum ale oamenilor se realizează prin intermediul bunurilor și serviciilor. În consecință, fiecare societate umană trebuie să-și organizeze activitatea economică astfel încât să răspundă la câteva întrebări fundamentale și interdependente: Ce, cât,

cum și pentru cine produce? Ce bunuri și în ce cantități trebuie produse? Cum vor fi folosite diferitele feluri de resurse pentru realizarea acestor produse? Pentru cine sunt produse bunurile respective?

Acestor întrebări societatea le-a răspuns în diferite moduri. Dacă, inițial, producția socială a luat forma economiei naturale, în care bunurile create servesc consumului propriu al producătorului (autoconsumul), treptat, aceasta și-a restrâns sfera de cuprindere în favoarea economiei de schimb, în care bunurile se produc preponderent pentru piață.

Cu toate că, în diferite țări și perioade, economia de schimb a cunoscut și cunoaște trăsături specifice, ea are unele caracteristici generale, dintre care cele mai semnificative sunt:

a) *Specializarea*, întemeiată pe un avantaj absolut sau relativ, ce a permis perfecționarea forțelor de producție, creșterea producției prin folosirea aceluiași resurse, utilizarea pe scară largă a tehnicii și tehnologiilor moderne.

b) *Autonomia*, independența agențiilor economice, ce presupune ca agenții economici să dispună de libertate de acțiune, de dreptul de decizie, iar înstrăinarea bunurilor să aibă la bază criterii economice. Chiar dacă cea mai largă autonomie se realizează în condițiile proprietății private, aceasta nu implică dispanția proprietății publice.

c) *Producția* de mărfuri generalizată și mijlocirea schimbului de către bani. Economia de schimb creează bunuri prioritare pentru vânzare. Întrucât producția de mărfuri este generală, iar diviziunea socială a muncii foarte largă, schimbul este realizat prin intermediul banilor.

Funcțiile banilor

De-a lungul timpului, banii au îmbrăcat mai multe forme: marfă-bani, monedă de aur și argint, bani de hârtie, bani electronici. Independent de etapa de evoluție și de conținutul lor economic, banii îndeplinesc următoarele *funcții*:

a) *mijloc de măsurare a activității economice*. În această funcție, banii măsoară cheltuielile efectuate și rezultatele obținute în activitatea economică trecută și prezentă, precum și cele avute în vedere în perioada ce urmează;

b) *mijloc de schimb*. Banii îndeplinesc această funcție când mărfurile se achită în momentul livrării lor;

c) *mijloc de plată*. Banii îndeplinesc această funcție în ipoteza în care mărfurile se achită la un anumit termen, după livrarea lor, când ele se vând pe credit sau se efectuează diferite plăți (achitarea salariului, impozitului etc.);

d) *mijloc de rezervă de valoare*.

Funcțiile banilor au valabilitate și pentru banii naționali, care servesc piața internă, și pentru banii universali, care servesc piața internațională, mijlocind schimburile externe de mărfuri, turismul, transferul de tehnologii, investițiile efectuate în străinătate etc.

Pornind de la modul concret în care sunt folosite și adoptate deciziile, în economia contemporană întâlnim două sisteme de organizare și funcționare a economiei de schimb: sistemul economiei de piață și sistemul economiei de comandă.

Caracteristicile economiei de piață

Economia de piață modernă are următoarele elemente specifice: a) *pluralismul formelor de proprietate*, în cadrul căreia predomină proprietatea privată; b) piața îndeplinește un rol important în reglarea activității economice; c) *motivația activității agențiilor economice* o constituie maximizarea profitului; d) *concurența* stimulează agenții economici în promovarea progresului; e) pentru majoritatea bunurilor și serviciilor, *prețurile se formează liber*; f) existența unei structuri tehnico-economice moderne, care asigură o eficiență economică înaltă; g) *statul democratic* se manifestă, pe de o parte, ca agent economic, iar pe de altă parte, acționează în direcția corectării imperfecțiunilor pieței prin folosirea cadrului legislativ, a pârghiilor economico-financiare etc.

Spre deosebire de economia de piață, în economia centralizată, de comandă, alocarea și utilizarea resurselor, stabilirea raportului dintre resurse și nevoi sunt consecințe ale unor decizii centralizate, impuse agențiilor economice de aparatul de stat, pe baza acceptării, la nivel social, a unor principii de ierarhizare a priorităților și intereselor.

Nici unul din aceste sisteme nu există în stare pură, ele reprezentând tipuri ideale. În realitate, orice economie este o economie mixtă în care se întălesc, în diferite proporții, elemente din ambele sisteme. Analiza comparativă a economiilor reale de piață permite identificarea a trei modele principale de economie „reusită”: economia socială de piață (Germania, țările nordice), economia de piață „direcționată de consum” (S.U.A) și economia de piață „ghidată administrativ” (Japonia).

Activitatea economică în societate se desfășoară de către oameni, organizați în cadrul unor unități economice, profitabile și specializate pe domenii distincte. Agenții economici sunt indivizi sau grupe de indivizi care participă la viața economică a societății îndeplinind, în acest sens, anumite roluri și având anumite comportamente economice. Agenții economici se grupează pe sectoare, pe baza funcției lor principale în economie. Ținând seama de această funcție, în rândurile agențiilor economice includem: întreprinderile, gospodăriile familiilor sau menajele, administrațiile publice și private, instituțiile de credit și asigurări, străinătatea.

Relațiile dintre participanții la activitățile economice sunt interdependente. Fluxurile economice reprezintă mișcări permanente de bunuri materiale și servicii, de resurse economice, disponibilități bănești etc., între agenții participanți la tranzacții. Fiecare tranzacție bilaterală sau de piață este formată din două fluxuri economice: a) *fluxurile reale* (de bunuri), care pornesc de la producător și ajung la consumator; b) *fluxurile monetare*, care au sens opus.

În economie au loc și tranzacții unilaterale, care sunt mișcări sau transferuri univoce de bunuri, fără a se primi în schimb contraprestații.

Totalitatea fluxurilor economice formează circuitul economic.

Eforturile făcute de agenții economici se concretizează în cheltuieli de producție curente și în noi dotări tehnice pe baza investițiilor. Rezultatele obținute la nivelul unităților economice se materializează în bunuri materiale și servicii, fiind cuantificate în unități fizice, natural-convenționale și valorice. În raport cu gradul lor de cuprindere, rezultatele microeconomice monetare pot fi: globale (cifa de afaceri), finale (valoarea adăugată) și nete (profitul brut și net).

III. MICROECONOMIE PIAȚĂ. CEREREA ȘI OFERTA

Piața exprimă relațiile economice dintre oameni, dintre agenții economice, ce se desfășoară într-un anumit spațiu, în cadrul căruia se confruntă cererea cu oferta de mărfuri, se formează prețurile, au loc negocieri și acte de vânzare – cumpărare, în condiții de concurență. Regulatorul principal al pieței este concurența, fiecare urmărindu-și propriul interes, satisfacerea cât mai bună a nevoilor de producție sau de consum personal. Deosebit de importante sunt autonomia de decizie a agențiilor economice, libertatea lor economică, pentru că numai astfel se poate acționa prompt și eficient la cerințele pieței.

În general, se consideră că există următoarele *tipuri de piață*: a) din punct de vedere al obiectului tranzacției economice: piața bunurilor de consum final, piața factorilor de producție (care, la rândul ei, include piața resurselor naturale, piața muncii și piața capitalului), piața monetară, piața financiară (inclusiv burse); b) din punct de vedere al extinderii teritoriale: piața locală, piața regională, piața națională și piața mondială; c) din punct de vedere al desfășurării concurenței: piața cu concurență perfectă sau pură și piața cu concurență imperfectă (formată, la rândul ei, din piața cu concurență monopolistică, de tip oligopol, monopol, monopson, oligopson etc.). Aceste diferite tipuri de piață formează un tot unitar, un sistem de piață, în sensul că ele se influențează reciproc, schimbările care au loc în

cadrul unei piețe reflectându-se, direct sau indirect, în evoluția altor piețe sau în ansamblul relațiilor de piață.

Cererea și oferta sunt componentele fundamentale ale pieței, iar raportul dintre ele constituie o formă de exprimare a relației dintre producție și consum, în condițiile economiei de schimb.

Definirea cererii

Cererea de mărfuri reprezintă nevoile de bunuri și servicii care se satisfac prin intermediul pieței, adică prin vânzare – cumpărare. Cererea are drept suport puterea de cumpărare a oamenilor; ea exprimă cantitatea de bunuri și servicii cerute, la un moment dat, la prețurile existente, considerând date veniturile și preferințele cumpărătorilor. Cererea poate fi: a) individuală (din partea unui singur cumpărător la un bun economic); b) totală (din partea tuturor cumpărătorilor la un bun economic); c) agregată sau globală, exprimată monetar (din partea tuturor cumpărătorilor la toate bunurile existente). Ca volum, structură și nivel al cerințelor de consum, cererea are caracter dinamic. Principali factori de care depinde cererea sunt nevoile oamenilor, venitul și prețul.

Prețul constituie un factor care exercită o mare influență asupra cererii de bunuri și servicii. Cererea se află în raport invers proporțional față de preț: când prețul crește, cererea scade, deoarece la un venit dat posibilitatea de cumpărare se micșorează; invers, când prețul scade, cererea crește. Astfel, cererea este o funcție descrescătoare față de preț.

Elasticitatea cererii

Cererea de mărfuri nu este o mărime fixă. Sensibilitatea acesteia față de variația prețului sau a veniturilor reprezintă elasticitatea cererii. Coeficientul de elasticitate a cererii în raport de preț (calculat ca raport între variația cantității cerute și variația prețului ($E_{C/P} = - \frac{\Delta C}{C_0} \cdot \frac{\Delta P}{P_0}$ sau $E_{C/P} = - \frac{\% \Delta C}{\% \Delta P}$),

în principiu, este negativ, deoarece atunci când prețul crește, cererea scade, iar raportul dintre două semne diferite dă semnul negativ. În funcție de elasticitatea cererii în raport cu prețul, se disting: a) cerere inelastică (variația cererii este mai mică decât variația prețului); b) cerere perfect inelastică (total insensibilă la variația prețului); c) cerere elastică (variația cererii este mai mare decât variația prețului); d) cerere perfect elastică (cererea crește continuu la un nivel dat al prețului); e) cerere cu elasticitate unitară (variația cererii este egală cu variația prețului). În cazul bunurilor substituibile (de exemplu, untul și margarina), are loc și fenomenul elasticității încrucșate a cererii, care măsoară sensibilitatea cererii la bunul A, când prețul bunului B se modifică.

În practică, există și situații de cerere atipică – excepții de la legea generală a cererii: dacă prețul crește, crește și cererea, dacă prețul scade, scade și cererea. Comportamentul atipic al cererii se produce în mai multe cazuri: efectul Giffen, efectul de anticipare din partea consumatorilor, efectul de venit nul în cazul bunurilor de lux foarte scumpe, efectul de ostentație și snobism din partea unor consumatori, efectul de informare imperfectă, dar și în cazul bunurilor importante fără înlocuitori, când mărimea prețului, în general, nu atrage după sine o diminuare a cererii.

Definirea ofertei

Oferta reprezintă cantitatea de bunuri și servicii destinate vânzării, pe piață, la un moment dat. Ea poate fi: a) individuală (oferta dintr-un bun din partea unui producător); b) totală (întreaga cantitate dintr-un bun pe care producătorii o oferă spre vânzare); c) agregată sau globală (toate bunurile și serviciile, din țara respectivă, destinate pieței, exprimate în bani).

Oferta de mărfuri, în dinamica ei, depinde de mai mulți factori: a) evoluția cererii de bunuri și servicii; b) disponibilitatea factorilor de producție, sau raritatea acestora, și randamentul lor economic; c) costul de producție (de fapt, costul marginal); d) prețul de vânzare al mărfii; e) posibilitatea de stocare a bunurilor și costul stocării etc.

Oferta este o funcție crescătoare de preț; ea se află în raport direct proporțional față de preț, adică oferta crește când prețurile cresc și se micșorează când prețurile scad. În practică există și excepții de la legea ofertei, denumite paradoxul ofertei (de exemplu, la produse perisabile – legume, fructe, sau situația în care uni producători agricoli sunt nevoiți să-și vândă produsele chiar și la prețuri în scădere, pentru a-și plăti impozitele sau pentru a rambursa creditele).

Elasticitatea ofertei

Elasticitatea ofertei în raport de preț reprezintă reacția ofertei la modificările prețului. Ea se măsoară prin coeficientul de elasticitate a ofertei, calculat prin raportarea modificării cantității oferite la modificarea prețului de vânzare ($E_{O/P} = \frac{\Delta Q}{Q_0} \cdot \frac{\Delta P}{P_0}$ sau $E_{O/P} = \frac{\% \Delta Q}{\% \Delta P}$), în princi-

piu este un raport pozitiv. În funcție de modul în care oferta reacționează la modificările de prețuri, se disting: a) oferta elastică (variația ofertei este mai mare decât variația prețului); b) oferta cu elasticitate unitară (variația ofertei este egală cu variația prețului); c) oferta perfect elastică (la un nivel dat al prețului, cantitatea oferită crește continuu); d) oferta inelastică (modificarea ofertei este mai mică decât modificarea prețului); e) oferta perfect inelastică (la orice variație a prețului, oferta nu se modifică).

Echilibrul pieței reflectă situația în care cantitățile oferite și cele cerute sunt egale, la prețul pieței. Se poate spune că piața este în echilibru la prețul care permite egalitatea cantităților cerute de consumatori cu cea oferită de producători. Atunci când se ia în calcul o singură piață a unui produs, vorbim despre un echilibru parțial, iar când sunt luate în calcul toate piețele, ținând seama de interdependența lor, vorbim despre echilibru general.

IV. COMPORTAMENTUL CONSUMATORULUI

Existența umană este condiționată de consumul unor elemente din natură, transformate sau nu. Aceste elemente sunt numite bunuri datorită contribuției lor pozitive la asigurarea existenței umane. Din punct de vedere al provenienței, respectiv al modului de acces la aceste bunuri se disting: a) bunuri libere (elemente care provin direct din natură, iar accesul la ele este liber – de exemplu, apa, aerul, lumina solară etc.); b) bunuri economice (elemente produse prin efortul omului, care necesită o prelucrare în cadrul unei activități economice, au caracter limitat, sunt rare, ele existând doar în măsura în care sunt produse prin activitatea umană). Prin bun economic se înțelege atât bunuri materiale, cât și servicii (acestea sunt rezultate materiale ale activității economice, ca, de exemplu, turism, cultură, educație etc.). Bunurile se mai clasifică și în funcție de destinația acestora în: a) bunuri de consum (satisfactori) – bunuri ce fac obiectul consumului individual; b) bunuri de producție (prodactori) – bunuri folosite pentru producerea altor bunuri. În legătură cu bunurile de consum, interesează capacitatea acestora de a satisface nevoile și dorințele de consum ale indivizilor. Pentru descrierea acestei capacități se folosește conceptul de utilitate.

Definirea utilității

Utilitatea reprezintă capacitatea unui bun de a satisface o nevoie – dorință, capacitate dată de proprietățile, însușirile și caracteristicile bunului respectiv. În sens economic, utilitatea este expresia satisfacției pe care o resimte un individ ca urmare a consumului unei cantități determinate dintr-un bun, în anumite condiții spațio-temporale. *Teoria utilității cardinale* presupune că mulțimea bunurilor de consum este numărabilă și că acestei mulțimi i se pot atașa unități numerice ce descriu utilitatea generată de consumul unor cantități din orice bun. Dintre rezultatele cele mai notabile ale acestei teorii se remarcă *Legea lui Gossen* (a utilității marginale descrescătoare): suplimentul de utilitate furnizat de cantități crescând dintr-un bun se va diminua până la a deveni nul în punctul de sațietate. Datorită obstacolelor în calea acestei abordări (ca, de exemplu, utilitatea monedei, inconsistența spațiului vectorial, probleme economice în estimarea efectivă a unor funcții de utilitate),

apare *teoria utilității ordinale*, fundamentată de Vilfredo Pareto, care consideră că nici nu este necesară măsurarea precisă a utilităților și că este suficientă o ordonare a utilităților.

Orice consumator rațional va dori să obțină maximum de satisfacție posibil din consumul unor bunuri economice. Optimul consumatorului presupune o asemenea combinare de bunuri și servicii în consum care, la nivelul venitului de care dispune și al prețurilor existente, să-i asigure maximum de satisfacție. Condiția matematică a optimului unui consumator care are de ales între două bunuri este ca raportul utilităților marginale să fie egal cu raportul prețurilor celor două bunuri.

V. COMPORTAMENTUL PRODUCĂTORULUI

Definirea combinării factorilor de producție

În economia de piață, întreprinderea este o unitate economică, cu o existență statuată juridic și deplină autonomie decizională, care produce bunuri materiale și prestează servicii pe baze comerciale – lucrative. În teoria producătorului, *întreprinderea apare drept cadru de combinare și transformare a factorilor de producție în rezultate finale*. Există o mare diversitate de întreprinderi: a) după obiectivul urmărit în activitate: întreprinderi cu scop lucrativ și nonlucrativ; b) după forma de proprietate: întreprinderi private, publice și mixte; c) după regimul juridic de organizare și funcționare: regii, companii și diferite variante de societăți comerciale; d) după dimensiunea lor: întreprinderi mari, mici și mijlocii.

Analizată ca agent economic producător ce urmărește ca scop principal obținerea profitului, întreprinderea este numită *firmă de afaceri*. Inițial, firma de afaceri a funcționat ca firmă (clasică), care presupune existența unei persoane cu o poziție – cheie, și anume proprietarul, patronul sau antreprenorul, care își investește capitalul în speranța unui profit cât mai mare, asumându-și funcția de conducere a propriei afaceri. În prezent, cea mai mare parte a activității economice se desfășoară însă în firme manageriale, care marchează separarea managerului față de proprietate prin profesionalizarea actului conducerii. Cea mai reprezentativă firmă managerială este societatea pe acțiuni. În România, potrivit prevederilor legale, firmele se împart în două categorii principale: *regii autonome*, înalinate în ramurile strategice ale economiei naționale (industria de armament, exploatarea minelor și a gazelor naturale, poșta și transporturile feroviare), și *societăți comerciale*, care au următoarele forme: societatea în nume colectiv, societatea în comandită simplă, societatea în comandită pe acțiuni, societatea pe acțiuni, societatea cu răspundere limitată.

Pentru a produce bunuri destinate consumului, întreprinzătorii își procură factori de producție. Resursele economice atrase în circuitul economic, aflate în mișcare ca fluxuri, constituie factori de producție. În general, se consideră că *la producerea bunurilor participă trei factori: munca, natura (pământul) și capitalul*. Acestor factori clasici li se pot adăuga: *întreprinderea (antreprenariatul), progresul tehnic, inovația și resursele informaționale* – considerați neofactori.

Munca

Munca reprezintă o acțiune conștientă, specific umană, îndreptată spre un anumit scop, în cadrul căreia sunt puse în mișcare aptitudinile, experiența și cunoștințele care îl definesc pe om, consumul de energie fizică și intelectuală. Munca este un factor activ și determinant al producției, ce antrenează ceilalți factori în vederea obținerii de bunuri și servicii. În ultimele decenii, se conturează o serie de caracteristici generale în evoluția factorului muncă: tendința generală de sporire a populației active, deși înegală pe țări și zone geografice; sporirea ponderii populației ocupate în sectorul terțiar și în cel cuaternar, în timp ce în sectorul primar se înregistrează o scădere; sporirea calității resurselor de muncă în corelație cu nivelul de dezvoltare economică, cu progresul în știință, tehnică, în cultură în general.

Natura

Natura, ca factor de producție, cuprinde pământul, resursele de apă și resursele minerale. Un loc important îi revine pământului, care este decisiv nu numai pentru agricultură și silvicultură, ci și pentru întreaga activitate umană, căreia îi oferă suport de existență și loc de desfășurare. Pentru viața economică actuală prezintă interes și dimensiunea și calitatea suprafeței ce revine în medie pe locuitor. Explozia demografică a secolului XX a diminuat suprafețele agricole și silvice pe locuitor, devenind astfel una din cele mai drastice limitări cu care se confruntă agenții economici în activitatea lor.

Capitalul

Capitalul reprezintă ansamblul bunurilor reproductibile, rezultate ale unei activități anterioare, utilizate în producerea de noi bunuri materiale și servicii destinate vânzării – cumpărării pe piață în scopul obținerii unui profit. Capitalul tehnic este format din mașini, utilaje, echipamente, instalații, clădiri, construcții, mijloace de transport, animale de muncă și de reproducție, materii prime, materiale, semifabricate. *Capitalul tehnic folosit în activitatea economică este constituit din*: a) *capitalul fix* – acea parte a capitalului care participă la mai multe cicluri de

Consultație pentru studenți • Consultație pentru studenți

INTRODUCERE

Arta muzicală a spațiului carpato-dunăreano-pontic s-a afirmat încă din vechime prin originalitatea ei, expresie a filosofiei locuitorilor acestor ținuturi, însoțindu-le existența în perioadele liniștite sau învolburate ale vieții, oglindindu-le aspirațiile, traducând în fapt artistic gânduri, mesaje, în acord cu etosul folcloric.

Cunoașterea datelor esențiale ale istoriei muzicii noastre este de neprețuit, deoarece ea sintetizează din perspectivă proprie existența multimilenară într-un climat artistic, iar studierea valorilor decantate în timp întregeste orizontul cunoașterii, constituind mijloc eficient de formare și cultivare a conștiinței de neam.

Este dificil de cuprins în câteva pagini amplitudinea proceselor de cristalizare, afirmare și definire impetuoașă a muzicii noastre, cu atât mai mult, cu cât ne aflăm în fața unui fenomen în permanență schimbare, cu orizont din ce în ce mai larg. Frapează bogăția datelor privind originalitatea ei, unitatea structurală seducătoare în diversitate a muzicii românești, dăltuite la confluența marilor izvoare din care i s-a alimentat și i se alimentează continuu cursul maiestuos prin vecuri: stratul folcloric, cel al muzicii de cult pe diversele coordonate și paliere în funcție de tipurile rituale, curentul oriental și matca muzicii europene sau – începând cu secolul XX – extraeuropene. Această originală osmoză, clădită în timp în funcție de datul istoric, dar și de conexiunile inerente interartistice a dat, mereu, valori perene ce au imprimat fizionomia specifică unui generos orizont artistic general cu dominantă muzicală, în care se detașează galerii de creatori, de interpreți, de organizatori, de comentatori și analiști, dar și de dăruiiți promotori ai învățământului muzical românesc.

Studiul istoriei muzicii românești s-a realizat în trecut de către cercetători ai fenomenului: Mihail Gr. Poslușnicu, Th. Burada, Constantin Brăiloiu, G. Breazul, Zeno Vancea, cărora le-au continuat lucrarea R. Ghircoiașiu, Gh. Ciobanu, Vasile Tomescu, George Pascu, Bujor Dânsoreanu ș.a. De mare ajutor în acest demers este monumentală lucrare *Hronicul Muzicii Românești* de Octavian Lazăr Cosma, în care se realizează un tablou convingător și complex al vieții muzicale în teritoriile locuite din cele mai vechi timpuri de români; dincolo de aspectele compnistice sau interpretative, sunt luate în discuție și analizate fenomenul viu al circulației valorilor, al educației muzicale, ca și conexiunile cu arta muzicologică exercitată inclusiv de scriitori. Sunt aduse în lumină și descifrate vechi documente, sunt analizate partituri de referință din care se desprind liniile directoare ale unei culturi ce a dat și primit influențe, înregistrând un parcurs continuu ascendent, explicând plenara înflorire și recunoaștere din zilele noastre.

Principalele izvoare ale istoriei culturii muzicale românești sunt izvoare scrise și izvoare nescrise, multe aparținând și altor direcții de cercetare:

- arheologia – prin situri cu locuri speciale destinate practicării muzicii, instrumente, pseudoinstrumente, materiale sau uneelte pentru confecționarea acestora, arme;
- epigrafia – inscripții cu date despre creatori, interpreți, manifestări, concursuri;
- documente scrise – manuscrise (inclusiv cronici), scrieri pe diverse suporturi, inclusiv pergamente;
- documente nescrise – texte intrate în circuit oral în folclorul literar sau cel muzical: legende, balade, povestiri;
- diplomatica – studiiul scrisorilor și al documentelor diplomatice;
- etnografia – studiiul obiceiurilor populare;
- memorialistica – scrieri ale unor călători, oameni de cultură, corespondența acestora, presa, cărțile cu referiri la tipuri de muzică și muzicieni, studii muzicologice și etnografice, partituri, înregistrări audio, video.

Principalele direcții în care această artă a evoluat au în vedere atât magistrarele majore ale dezvoltării artei europene și mondiale, cât și, mai ales, cele ale culturii românești în întregul ei, cultură aflată la confluența cu matca general europeană.

ETNOGENEZA MUZICII ROMÂNEȘTI

Aflată în continue raporturi cu celelalte mari culturi muzicale ale antichității, în special cu antichitatea elenă și cu cea romană, iar prin extensie cu diverse iradiiri provenite din culturile acelor popoare din care proveneau diverșii reprezentanți ai ocupației romane – soldați, veterani, oficiali pe linie de armată sau administrație etc. – la care se adaugă negustorii sau alte categorii din zona meseriilor de mare căutare pe teritoriul vechii Dacii, muzica acestor pământuri va suferi influențe, mutații și sinteze din care a rezultat un profil specific.

Retragerea aureliană afectează mai cu seamă centrele urbane, cu toate că în acestea se vor mai păstra manifestări teatrale restrânse la nivelul unor comunități din ce în ce mai reduse numeric sau concursuri de interpretare devenite deja tradiționale; pe de altă parte, păstori și agricultorii continuă practicarea artei lor muzicale străvechi, în care axa fondului autohton traco-daco-geț devine temei al procesului de etnogeneză, iar oralitatea domină, cu înțregul ei cortegiul de consecințe.

Scările muzicale, structurile melodice, metrice sau ritmice, ca și tipurile de formule inițiale, mediane sau cadențiale vor suferi veritabile mutații în funcție de necesitatea exprimării pe **coordonatele vocalului** – în care muzica se va conjuga cu cuvântul, deci cu topica și rigurile limbii (la rândul ei, în plin proces de cristalizare prin complexe osmoze lexicale și gramaticale ale elementelor traco-dace, latine, slave, ale graiurilor populațiilor vecine stabile sau conjuncturale, ale celor ce marchează trecerea pe aceste teritorii) – sau ale **instrumentalului**.

Procesul acesta va dura din secolul IV până în secolul X, manifestându-se atât la nivel muzical propriu-zis, cât și în zona întrepătrunderilor muzical-poetice; după această dată va continua mult diminuat, exercitându-se mai cu seamă în direcția „românirii” cântărilor bisericești, în cea a necesarului dialog cu culturile popoarelor vecine sau apropiate vremelnic – muzica germană, ungară, turcă, rusă, poloneză, greacă etc. –, imprimând de la acestea forme proprii de exprimare adaptate spiritualității noastre sau a „acordării” elementului autohton deja cristalizat la rigurile formale ale artei muzicale, în definirile ei specifice diverselor genuri. Aceste influențe multiple, care au acționat asupra muzicii noastre au avut darul să-i lărgescă cadrele sonore, să-i amplifice potențialul, fără să-i altereze cu nimic expresia străveche” – apreciază Octavian Lazăr Cosma, care conchide în continuare: „Acesta este un argument de primă însemnătate în susținerea tezei că muzica românească dispune de o individualitate stilistică viguroasă și originală, capabilă să asimileze, să se îmbogățească din contactul cu alte muzici, dar nicicum să se dezintegreze”.

Elementele etnogenezei muzicii românești sunt:

1) fondul sonor autohton definit prin originala osmoză a straturilor sale definite prin mutații și interferențe continue pe paliere conjugate spațio-temporal, aflate sub incidența factorilor istorici și a celor sociali determinanți în diversele tipuri de societate ce s-au succedat de-a lungul secolelor;

2) structura limbii române cu impact asupra muzicii vocale, mai ales prin sistemul de versificație, prin neregularitatea accentelor (ceea ce poate implica soluții și variante diverse de tratare muzicală), prin bipolaritatea tipurilor metrice, prin sistemul rimelor interioare ce pot induce mobilitatea structurii metrice inițiale și extrapolarea principiului variației;

3) factorul psihologic ce reflectă felul de a fi al poporului nostru (robustetea expresiei muzicale, sobrietatea acesteia, nota de meditativ, de dor sau de încredere, expresia reținută, laconică uneori), ca și stările sufletești (bucurie, exuberanță, tristețe, jale);

4) model de viață în care se reflectă principalele ocupații, structura pe vârste sau sexe a populației, tipul de organizare socială, mediul social - economic, condițiile de ordin geografic sau istoric, fiecare cu repertoriul lor specific și cu modalitățile de cântare vocală, instrumental sau vocal-instrumentală, multe din ele cu caracter utilitar sau oglindind un calendar *sui generis*, rezultat din conjugarea vieții colectivității cu cea a individului.

Rezultă o mare diversitate de „graiuri muzicale”, definite prin structuri sonore, articulări formale, prin apelul la timbrul vocal sau instrumental, prin stil diferențiat, manieră de interpretare, adresabilitate, mesaj. Legea ce a guvernat devenirea muzicii românești, dincolo de toate aceste aspecte, rămâne variația continuă, aplicată unor scheme inițial fixe, intrate în și păstrate de memoria colectivității; doar pe această bază se poate construi în temeiul oralității căci, așa cum aprecia Constantin Brăiloiu, „pentru a dura în amintire, muzica populară trebuie să utilizeze scheme inflexibile. Dar pentru a rămâne o «artă a tuturor», ea trebuie să permită adaptarea acestor scheme, forțamente sumare, la infinitatea temperamentelor individuale; este variația pe care scrisul o

anihilează. Variația ne face să înțelegem, pe de altă parte, prin ce procedee își realizează muzica populară marile sale efecte, cu mijloace relativ reduse”.

Se impune subliniat, însă, faptul că nu ne-au parvenit izvoare scrise, mărturii pertinente privind însuși corpul cântării; în lipsa documentelor muzicale propriu-zise este extrem de dificil de stabilit arhetipul cântării. Dar pentru că limba muzicală a unui popor, cea în care i se revarsă dorurile, năzuințele și aspirațiile, în care se imprimă pecetea dialectală cu aceeași pregnanță cu care acestea se exprimă și în limbajul plastic sau arhitectural, și în portul popular, dar mai cu seamă în limba vorbită, se poate presupune că filiația tipurilor de limbaje s-a înscris pe aceeași matcă a etnogenezei poporului și a limbii române. Continuând supoziția pe această linie, se poate aprecia rolul jucat de prefacerile continue ale limbii exclusiv asupra definirii profilului cântării vocale, între acestea existând o intercondiționare fără fisuri. În același timp însă, dată fiind unitatea limbii noastre muzicale păstrată de straturile cele mai adânci ale fondului folcloric, adică existența unor caracteristici fundamentale comune atât la nivelul muzicii vocale, cât și la cel al muzicii instrumentale (care în mod logic nu a trebuit să se modeleze versului, ci a vehiculat un tip de limbaj universal valabil), rezultă că în procesualitatea etnogenezei muzicale se poate afirma supremația elementului autohton străvechi, deci a celui element care în mod sigur a prevalat în cazul cântării instrumentale. Cum limba geților și cea a dacilor aveau un caracter latin, fie acesta și de tip „barbar latin”, distanța între limba folosită de Ovidiu și cea a populației autohtone în care acesta a și scris un

muzicală, atât în direcția școlilor de cântare bisericească, cât și în cea a publicului, mai ales cel tânăr, participant activ la riturile de cântare din biserici.

În scrierea sa teoretico-practică *De laudae et utilitate spiritualium canticorum quae in ecclesia christiana*, intitulată și *De psalmodiae bono*, propune modalități de interpretare a psalmilor creați de el: muzica și interpretarea ei trebuie să fie sobre, lipsite de artificii sau afecte, convingătoare, neostentative, capabile să unească glasul tuturor într-un unison armonios: „Noi trebuie să cântăm, să psalmodiem și să lăudăm pe Dumnezeu mai mult cu sufletul decât cu glasul nostru. Să mă înțeleagă tinerii și să ia aminte cei care au datoria de a cânta psalmi în biserică: trebuie să cântăm lui Dumnezeu cu inima, nu cu glasul. Să nu umblăm a îndulci gâtul și larinxul cu băuturi dulci cum fac tragedienii pentru ca să se audă înfloriturii și cântece ca la teatru”. Cu alte cuvinte, Niceta, admirator fără rezerve al regelui-cântăreț David pe care îl numește „princeps cantorum”, impune o registrație aparte pentru zona cultului, pe care o diferențiază net de tradiția seculară, mai cu seamă de aspectele divertismentului în care pot apărea și accente senzuale sau elemente exterioare prin care atât textul, cât și muzica ce îl poartă pot fi profanate. De altfel, nu puține au fost cazurile în care însăși prezența muzicii în lăcașurile de cult a fost pusă sub semnul întrebării tocmai din cauza exceselor practicantilor artei sonore, inclusiv în multe sinoade ecumenice; în cele din urmă, recunoscându-i-se rolul de apropiere a oamenilor între ei, precum și pe acela de a favoriza aspirația către înaltele idealuri umane, i s-a legiferat locul.

Istoria muzicii românești

Prof. univ. dr. **Carmen STOIANOV**
Prof. univ. dr. **Petru STOIANOV**

opuscul, nu marchează granițe severe, fapt constatat inclusiv de Horațiu. Așadar, un fond pelasg, difuz latin, o limbă cu influențe inclusiv sarmatice, devine bază pentru implantul lexical și structura gramaticală elaborată a limbii latine, cu întreaga aureolă a cultivării sale, inclusiv prin scris.

Caracteristicile fundamentale ale limbii noastre muzicale, plămădită la confluența unor spații de cultură semnificative ca importanță, ale căror elemente s-au contopit într-o osmoză superioară, rămân:

- cantabilitatea, indusă de text, pe de o parte, dar și de oralitate, mai precis de funcția nemotemnică, pe de altă parte;
- existența unei celule muzicale (*initium*) în a cărei bază se edifică fie formule melodice cu rol secund sau terț, fie un lanț de augmentări sau diminuări succesive ale structurii embrionare inițiale, dezvoltate pe temeiul variației;

– bogăție melodică evidențiată prin procedeele ornamentării în principal a ductului reliefat în melodic, caracteristică evidențiată și în expresia plastică, în care se mențin reprezentări ale unor elemente străvechi, inclusiv din simbolurile civilizației pelasgilor;

- prevalența scărilor cu număr redus de trepte, în aspect diatonic;
- direcționarea preferențială descendentă, logică formală riguroasă;
- exprimări melodico-ritmice laconice, cu profil pregnant, ușor de reținut, în dispoșneri simetrice în care repetiția sau minima variație joacă un rol central;
- varietate de procedee în plan melodic, ritmic, metric, modal, agogic, nuanțe, culoare timbrală, inclusiv alternața timbrului vocal cu cel instrumental;
- edificarea unor profiluri cvasistabile pentru formulele inițiale, mediane sau finale, formule definitorii pentru un anume repertoriu sau tip de cântare.

REPERE ALE MUZICII CREȘTINE

Faza dinaintea oficializării creștinismului în Imperiul roman pare a coincide – în Dacia – cu începutul secolului II, respectiv cu pătrunderea legiunilor romane, prin adepții noii religii, dar, foarte probabil, și prin cei care căutau să scape de prigoana anticeștină, refugiindu-se în provinciile mărginașe ale Imperiului. Dincolo de sursele contradictorii privind pătrunderea și adoptarea de către locuitorii acestor ținuturi a formelor de creștinism timpuriu, misionarii creștini sunt consemnați de scrierile patristice; apostolul Andrei și-a exercitat misiunea pe teritoriul Dobrogei de astăzi. Proveniența orientală a noii religii, cu cortegiul cântărilor specifice, deduse din surse iudaice, îmbinate cu sugestia elene și muzica specifică orizontului nostru spiritual în aria cântărilor cultice diferite de riturile pământene s-a calchiat fondului latin al terminologiei: *angelus* – inger, *sanctus* – sfânt, *basilica* – biserică, *rogatio* – rugă etc.

Tiparele melodice, de extracție fie autohtonă, extrem de cunoscute masei de credincioși și prin aceasta unanim acceptate pentru a vehicula texte noi, fie orientală, erau simple, ușor de reținut, de factură repetitivă, cu număr redus de trepte. Melodiile cântărilor latine de cult au avut – tocmai datorită acestor calități – capacitatea de a depăși granițele ritului, pătrunzând în alte sfere ale vieții sociale, influențând – la rândul lor – parte a creației noastre folclorice, fapt ce explică și corespondențele între muzica de cult din peninsula italică și formele noastre străvechi de cântare, mai ales în zona colindelor. La rândul lor, cântările rituale în limba latină par a prezenta frapante asemănări sau conexiuni cu fondul arhaic, traco-daco-geț de cântare și chiar cu cel al pelasgilor, doar astfel putându-se explica adoptarea și permanența acestora în ciuda unei vremelnice stăpâniri romane (cu puțin peste un secol și jumătate, în condițiile în care primele decenii au impus un firesc fenomen de respingere din partea populației a oricărei influențe din partea cuceritorilor, cu atât mai mult în zona cultului ce venea să înlocuiască un fundament deja solid afirmat!.

Cert este că, în paralel cu infiltrarea practicălor creștinismului timpuriu, coexistă practici rituale străvechi, ca și o serie de practici păgâne, cum ar fi riturile zeităților romane, fiecare formă de cult cu muzică și texte proprii, ca și cu lăcașuri de rugăciune de o arhitectonică sau expresie plastică diferențiată, fiecare cu adresabilitate clară către un anume segment de populație. Pentru a fi mai ușor acceptat de populație în rândul cărora s-a propagat și extins, creștinismul a adoptat tehnica altoirii pe credințe mai vechi, credințe care în acest fel s-au perpetuat, cu alt nume sau cu un înțeles îmbogățit; este cazul sărbătorii renașterii soarelui(solstițiu de iarnă), căreia i se suprapun sărbătorile de Crăciun, Floralia – care va deveni ziua de Florii, Rozalia – Rusalii etc.

După sfera de influență latină, creștinismul va propune un alt pol: cel al cântării bizantine, cântare ce se propagă sub stăpânirea lui Constantin cel Mare și continuă cu forțe din ce în ce mai mari după anul 395, an ce marchează divizarea Imperiului roman în „cel de Apus” și „cel de Răsărit”; adăncirea diferențelor în planul practicălor și, implicit, al cântărilor cultice se va face sub domnia lui Justinian, când vechiul Constantinopol – acum Bizanț – devine un important centru de cultură din care iradiază suma influențelor orientale, romane și grecești, cu certă prevalență a acestora din urmă.

Și în plan lingvistic se înregistrează consecințe în acest larg interval temporal (secolele IV – X), cea mai importantă fiind, alături de pătrunderea unei terminologii specifice (*utrenie* – slujba de dimineață, *vechernie* – slujba de seară etc.), înstituirea limbii slavone ca limbă de cult, mai ales după reforma lui Chiril și Metodiu din sudul Dunării, înlocuind limba greacă; în paralel, slavona se impune și ca limbă de cancelarie.

Cea mai prominentă figură a cântării creștine pe teritoriul sud-est european este episcopul **Niceta da Remesia**na (336?340? – 414), de formație latină, cu larg orizont cultural, teoretician și creator (psalmist), căruia contemporanii îi laudă acțiunea de impunere a formelor muzicii creștine; mai mult, Niceta face operă de educație

Spațiul destinat de Niceta în lucrarea *De psalmodiae bono* practicii muzicale, respectiv tezaurul de cântări din care s-a păstrat doar suportul poetic, indică o multitudine de tipuri: imnuri, laude, psalmi, cântări, subtil diferențiate, la rândul lor, prin indicații precise, determinând sfera emoțională: *psalmus tristis, canticum triumphale, terrificum carmen, spiritualia cantica*; confruntate cu repertoriul creștin de circulație în spațiul spiritualității europene occidentale, acestea relevă o serie de alte fațete, ceea ce poate indica și evidențierea unui specific aparte, propriu zonei sud-est europene de cântare. Cert este că prin Niceta se evidențiază existența unui spațiu comun cântării est și vest europene, cu formule melodice scurte, pregnante, cu sunete repetate, evoluând de regulă treptat, cu formule cadențiale recto-ton sau prin pas de secundă mare descendentă, totul încadrat unei tetracordii de tip major (sol – do), cu cadență pe sunetul al dollae (la) și lunecări de subton (sol); ceretând imnul *Te Deum laudamus*, edificat pe un text în proză rimată și ritmată, imn ce poartă rezonanțe arhaice și a cărui paternitate îi este atribuită lui Niceta de către toți cunoscătorii și cercetătorii opereii sale. Mai mult chiar, I. D Petrescu, autoritate în materie de cântare bizantină în formele sale arhaice, marchează analogii de substanță între acest imn, pe de o parte, cu melodii de circulație în sfera bizantină, gregoriană (atât cu *Gloria in excelsis* Deo, cât și cu influențe dintr-un imn mozarabic *Pater noster*, ambele de factură simplă, recitativă, ambele intrate în repertoriul liturgic) sau folclorică românească (colinde), pe de altă parte și cu *Condacul Nașterii Domnului*, concluzia cercetătorului venind să susțină – și prin argumente de tip muzical – teza continuității noastre pe aceste meleaguri: „Astfel, ritmul și contextura melodică pe care le întâlnim în condacul *Fecioara astăzi*, în imnul *Te Deum*, cum și într-un nesfârșit număr de colinde, cu variate nuanțe, sunt o dovadă irefutabilă a dăinuirii spiritualității artistice greco-romane în regiunile noastre, peste timp și oameni”.

În secolele III - IV și chiar la începutul secolului V, cel al acțiunii lui Niceta, principalele cântări practicate în cultul creștin de sorginte bizantină au fost preluate din repertoriul prebizantin, ulterior integrându-se liniei bizantine de cântare:

- *psalmul* – o recitare axată pe patru tipuri de formule melodice laconice: initium, tenor (repetarea unui sunet), semicadența mediană și finalis, primele două putându-se repeta pe parcursul cântării; George Breazul identifică o filiație clară a psalmilor din repertoriul cântării ebraice de cult, apoi în melodii gregoriene, bizantine sau românești notate de Anton Pann; în structura melodică primează elementul ebraic;

- *imnul* (lauda) – cântec de glorificare a divinității; textul nu este dezvoltat, domăia ritmul; frazele melodice sunt numeroase, permițând impunerea refrenului care revine cu pregnanță pentru a sublinia ideea de laudă; în structura melodică se evidențiază elementul elen, motiv pentru care nu rareri au fost considerate creații păgâne și au fost excluse din repertoriul bisericesc; nume de innozi: Efreem Sirianul, Niceta da Remesia; este destinat cântării solistice;

- *cântecul spiritual* – cântare aliliatică, de laudă, extrem de bogat ornamentat, construit pe text minim, cu număr redus de silabe, dar compensând aceasta prin extrema libertate de tratare a melosului.

În perioada imediat următoare, mai precis secolele V – X, se disting și alte forme specifice de practicare a cântecului de cult:

- *troparul* – aclamație, invocație religioasă, cu locul stabilit între versetele psalmilor, asemenea unui imn de dimensiuni reduse, făcut de cvasirefen; are o configurație emanamente silabică, fiind cântat de cor; sensul evoluției sale este către structură strofică și dezvoltare melodică, asemenea unei arcuiri lirice între versete (stihiri);

- *condacul* – expresia unui, dezvoltării și amplificării troparelor și a imnurilor sub aspectul unei formule dramatice, axate pe fapte relate de Evanghelie; domină aspectul poetic; structură poetică mergând până la 30 strofe sau tropare, prima strofă purtând numele de imros și constituind modelul celorlalte din punct de vedere metric, al accentelor etc.; exponen: Roman Melodul (secolele V-VI);

- *canonul* (secolul VII) – respectă reguli clare de construcție: maxim 9 ode ample (constituite din 6-9 tropare construite pe regula imnosului), cântări unitare din punct de vedere al temei poetice; creatori: **Andrei Criteanul**, **Ioan Damaschin**, **Cosma din Ierusalim**, **Clement Suditul**.

Baza modală a muzicii bizantine o constituie cele opt moduri numite ehuri sau glasuri; configurația lor este net diferențiată de modurile antice grecești, dar și de cele gregoriene, sursele primare ale acestora fiind – se pare – siriene, ebraice sau babiloniene.

Stilurile muzicii bizantine, în funcție de dimensiunea sau structura melodică a cântărilor, sunt:

- *irmologie* – apropiat de recitare (silabic), propriu cântărilor scurte, de regulă mișcarea este vioaie, iar ornamentele sunt inexistente;

- *stihiraric* – expresiv, acordând importanță textului, pe care îl și subliniază prin ornamentarea anumitor silabe sau cuvinte; tempoul este mai așezat, iar pasajele silabice alternează cu cele ornamentate; se pot întâlni numeroase repetări ale aceluiași cuvânt sau aceleași idei melodice;

- *melismatic* (papadic)– foarte bogat ornamentat, melismele putând să fie extrem de extinse ca dimensiuni; mare bogăție a formulelor cadențiale.

Creatorii de muzică destinată practicii religioase erau:

- *melozii*, în același timp poeți (adaptatori de text sacru) și compozitori (aranjori în baza unor formule cunoscute), care obișnuiau să creeze mai întâi canavaua sonoră, căreia i se plia apoi textul;
- *melurgii*, cu formație exclusiv muzicală, nepreocupați de text, apar în secolul X.

Răspândirea cântării bizantine și unificarea ei pe întreg teritoriul cântării est și sud-est europene au fost posibile datorită fixării prin

semne grafice, deduse din citirea cu voce înaltă a Evangheliei; prima formă de notare s-a și numit, de altfel, *eckfonică* (secolele VI – XIV), acesteia urmându-i cea *neumatică*, în care înălțimea devine un parametru mai precis, iar ornamentele se fixează pe cuvintele mai importante ale frazei. Scrisul muzical devine principalul mijloc de unificare a cântărilor și de circulație a acestora într-o arie geografică largă; spre deosebire de cântecele de cult, ale căror profil, destinație sau timp al cântării sunt determinate de hotărârile sinoadelor, practica folclorică – nu mai puțin unitară în arii restrânse, în directă legătură cu spiritualitatea, modul de viață și limba populației respective – cunoaște un alt mijloc de păstrare a tradițiilor sale: oralitatea se remarcă drept mijloc cel puțin la fel de puternic de păstrare a identității naționale, după cum o demonstrează vitalitatea și robustetea culturii noastre populare ce a supraviețuit vicisitudinilor vremii, îmbogățindu-se continuu.

Caracteristicile dominante ale muzicii bizantine se definesc prin:

- stil prin excelență vocal, cantabil;
- cântare monodică, uneori însoțită de ison (formă rudimentară de polifonie);
- fuziune text – melodie în tripla ipostază: silabic (irmologic), melismatic (principiul vocalizării ample a cuvintelor) și stihiraric (acordând importanță textului, subliniat din când în când de ornamente pe cuvintele mai importante);

- exacerbarea indicilor de scriitură vocală de tip figurativ pe principiul variației celulelor;

- *cântare responsorială* – melodia este încredințată unui solist, iar corul completează sau încheie frazele (rudiment de refren);
- *cântare antifonică* – impusă de **Efreem Sirianul** în secolul IV;

participă două grupuri corale cu registre diferențiate. Versetele psalmilor erau intonate pe rând de vocile, înalte sau grave, acestea reunindu-se la refren.

Reprezentant de frunte al schematizării cântărilor bizantine este **Ioan Damashinul**, care realizează în secolul VIII, pentru muzica bizantină, o acțiune asemănătoare celei pe care papa Grigore cel Mare o făcuse deja (cu două secole în urmă) în repertoriul și structura modală a cântării gregoriene: lui i se datorează un *Octoih* – stabilirea repertoriului de cântări prin simplificare și sistematizare, grupând melodiile după ehuri pe dominici; spre deosebire de modurile medievale, ehul reprezintă modele de cântare în care o valoare deosebită se acordă nu doar scării muzicale propriu-zise, ci și sistemelor de cadențare, notei finale, dar, mai ales, formulelor melodice; totodată, ehul se raportează și la genul melodiei, la etosul acesteia.

MUZICA ÎN EPOCA MEDIEVALĂ

Deoarece în acest larg perimetru temporal – secolele X – XIX – au loc importante evenimente istorice, menite să provoace puternice mutații inclusiv în plan cultural, se impune stabilirea unei periodizări în funcție de marile prefaceri înregistrate.

Perioada secolelor X-XIV, cea a feudalismului timpuriu, marcată, pe de o parte, de încheierea procesului de etnogeneză a poporului și a limbii române(inclusiv a limbajului muzical) și, pe de altă parte, de domniile lui Mircea cel Bătrân și Alexandru cel Bun în ținuturile sudice și estice, impune preocupări pentru aflarea profilului propriu al cântării bisericești de extracție bizantină, în dialog cu nota specifică a culturii populare.

Secolele XV – XVII, dominate de figurile legendare ale lui Matei Corvin, Ștefan cel Mare, Petru Rareș și Mihai Viteazul, sunt o perioadă propice pentru înflorirea și dialogul artelor; afirmarea puternică a muzicii de factură apuseană, muzică ce dă strălucire serbărilor de curte, este susținută de intensa activitate diplomatică, de strânse legături cu state sau curți europene. În același timp, se face cunoscut – inclusiv străinătății – stilul de cântare bizantină, în temeiul slavonei, al școlilor de pe lângă centrele mănăstirești: Neamț, Putna; în paralel, se marchează și începutul acțiunii de *românire* a cântărilor bisericești, prin traducerea și adaptarea textului sacru, mai cu seamă în sud.

Domniile fanariote din Moldova și Muntenia – secolul XVIII și primele decenii ale veacului al XIX-lea – implică manifestarea curentului oriental, mai ales în aria muzicii de curte sau a saloanelor boierești; în același perimetru se înregistrează breslele lăutarilor, în timp ce zona transilvană cultivă în mod constant valorile curentului apusean, valori ce încep să își facă simțită prezența și dincolo de arcul carpatic, favorizate fiind de turneele unor interpreți sau trupe de prestigiu care, la rândul lor, iau cunoștință de vigoarea sevei cântecelor noastre strămoșești.

După cum se observă, cele patru filoane (folcloric, de cult bizantin sau gregorian, curentul apusean laic și cel oriental) s’își dispută supremația într-o acțiune concertată în care, în ciuda aspectului și acțiunii lor individualizate, osmoza se produce; profilul muzicii românești va fi mereu altul, de la o superbioară la alta, ca și de la o provincie la alta, în funcție de ponderea acestor curente și de condițiile concrete social-istorice.

Peisajul practicării muzicii este diferențiat pe regiuni istorice, factura europeană fiind deosebit de prezentă la curțile nobiliare din Transilvania; în plan religios, se recunoaște autoritatea papală, ceea ce explică și orientarea gregoriană a tipului de cântare ecleziastică, dar și prezența orgii ca instrument principal, de aici decurgând o serie întreagă de aspecte conexe ținând inclusiv de repertoriul de cântări, dar și de tipul de educație muzicală a populației. În restul teritoriului, elementul de referință rămâne muzica de tip bizantin, cu atât mai mult cu cât, începând din 1359, se întăresc legăturile și se consfințește dependența de Patriaria din Constantinopol, tradițiile bizantine revigorându-se și pătrunzând în cele mai îndepărtate cătune, purtând amprenta vocalității.

a) **Muzica populară**. Se cer consemnate, în acest domeniu, procesul diferențierilor dialectale, cristalizarea acestor dialecte muzicale în funcție de puterea de iradiere a vetrelor folclorice, în paralel cu menținerea unității fundamentale a folclorului nostru, unitate vizibilă prin principiile structurale ale vocalității, organizării raportului vers-melodie (versuri tri sau tetrapodice), deoarece muzica poartă mesajul cuvântului, circulația unor texte diferite pe aceeași melodie și, invers, prevalența modurilor diatonice uneori cu trepte instabile, pendularea major-minor, desprinderea indicilor de cântare instrumentală derivate din perfecționarea construcției de instrumente, dar și din virtuozitatea interpretului, fantezia și gustul acestuia de a introduce în melodie o serie de configurații de tip ornamental. Acest fenomen se conjugă cu apariția stratalui profesionist, respectiv a lăutarilor, al căror repertoriu este deosebit de bogat. Ei favorizează circulația acestui repertoriu atât în timp, cât și în spațiu, contribuind și pe această cale la întărirea unității muzicii noastre în toate ținuturile locuite de români. Termenul însuși – lăutar – este legat de instrumentul preferat al acestora, lăuta, instrument cu coarde ciupite. Mai târziu, practica va valida și alte instrumente: cobza, Țibulca, vioara (scripca). Mari interpreți și creatori totodată, lăutarii sunt acea categorie de muzicieni flexibili, receptivi la nouate, pregătiți să răspundă comenzii auditoriului, să improvizzeze, să realizeze legături surprinzătoare între genuri sau melodii de factură diferite ori aparținând unor arii disjuncte de cântare. Păstrătorii și perpetuatori ai tradiției, aceștia vor contribui în mod activ la conservarea fondului străvechi al cântării românești. Organizarea lor era în bresle, conduse de un staroste.

Liberalizarea contului de capital

(Continuare din pag.1)

– **Preponderența în economic a sectorului privat**, unele sectoare importante ale economiei fiind chiar integral privatizate (de exemplu, comerț, agricultură, unele ramuri și subramuri industriale, construcții, turism etc.) reprezintă o premisă clară pentru consolidarea unei economii de piață funcționale în România, calificativ pe care l-am și obținut din partea SUA și UE.

În economia românească își fac tot mai mult simțită prezența firmele cu capital străin și filialele unor mari corporații transnaționale (multinaționale) care au nevoie de liberalizarea contului de capital pentru activitatea întregii lor rețele de afaceri. Pe de altă parte, prezența acestora în economia noastră națională reprezintă un factor de siguranță pentru extinderea tranzacțiilor.

– Reglementările legale în ceea ce privește investițiile străine care oferă **stimulente și garanții investitorilor străini**, precum și potențialul resurselor umane și materiale din România au devenit un factor de atracție pentru investitorii strategici din alte țări care, fie au creat societăți noi în România, fie au participat la privatizarea societăților cu capital de stat. Valoarea investițiilor străine directe în anul 2004 a fost de 4,098 miliarde de euro în creștere cu 52,5%, comparativ cu anul 2003.

În anul 2004, volumul investițiilor străine directe era de 235 dolari per capita în România, apropiindu-se de nivelul din Cehia (254 \$ per capital) și Ungaria (248 \$ per capita) și depășind pe cel din Polonia (110,72 \$ per capita).

Punctele forte pentru atragerea ISD în România le reprezintă atât **avantajele noastre tradiționale**, cum sunt forța de muncă de calitate și relativ ieftină, resursele naturale (petrol, gaze naturale, resurse minerale etc.), cât și **restructurarea industriei și a celorlalte sectoare ale economiei**, în direcția creșterii profitabilității, a eliminării unor bariere birocratice, îmbunătățirii guvernării corporative și intensificării schemelor de parteneriat public-privat.

Tabelul nr.1

Evoluția investițiilor străine directe în România, în perioada 1997-2003

Anii	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Volum valoric în investiții străine directe (milioane euro)	1077	1763	964	1147	1294	1252	1627	4098

După cum rezultă din datele tabelului nr.1, în ultimii opt ani intrările de investiții străine directe în economia românească au înregistrat niveluri importante, anul 2004 fiind un veritabil record. Această creștere a ISD în 2004 s-a realizat, în principal, ca urmare ea finalizării privatizării SNP PETROM pentru care grupul austriac OMV a plătit 1,5 milioane euro, precum și a societăților Electrica Banat și Electrica Dobrogea cu o valoare de 112 milioane de euro. Vânzarea unui pachet de 25% din acțiunile Băncii Comerciale Române în valoare de 225 milioane de euro către International Financial Corporation și BERD a reprezentat de asemenea un important influx de valută liber convertibilă în economia României.

Potrivit estimărilor Agenției Române pentru Investițiile Străine, în anul 2005, se previzionează un volum valoric al ISD de aproximativ 3,1 miliarde de euro, în condițiile

Cercetarea științifică la Facultatea de Marketing și Comerț Exterior

(Continuare din pag.1)

Laborioasa activitate de cercetare s-a soldat cu rezultate de prestigiu, în anul universitar 2004-2005 fiind finalizate sau aflându-se în curs de finalizare contracte de cercetare ai căror beneficiari au apreciat pozitiv roadele muncii colectivelor de cercetare ale facultății. Dintre acestea putem aminti:

- Contractul de cercetare încheiat cu SC ROMEXPO SA, ce a devenit tradițional după mai bine de șapte ani de colaborare, reprezintă și de această dată o modalitate eficientă de a antrena atât tinerele cadre didactice, cât și studenții în activitatea de cercetare (contract nr. 560/26.04.2004, contract nr. 336/03.03.2005 etc.)
- „Gestionarea deșeurilor și dezvoltarea durabilă în România” constituie tema de cercetare a contractului încheiat cu Asociația Națională a Întreprinzătorilor privați în Domeniul Reciclării Ecologice a Materialelor și realizat de un colectiv de cadre didactice aparținând deopotrivă Facultății de Marketing și Comerț Exterior, Facultății de Finanțe și Bănci și Facultății de Management Financiar-Contabil, realizarea lui fiind coordonată de prof. univ. dr. Gheorghe Răboacă.

O coordonată bine definită a preocupării colectivului nostru a fost accesarea programelor europene de finanțare a cercetării și de facilitare a integrării cercetătorilor români în comunitatea științifică europeană. *Grantul* reprezintă o formă specifică de finanțare nerambursabilă, pe baze competitive, a temelor de cercetare științifică de interes național, cu un pronunțat caracter de originalitate².

Sursă de finanțare a activității de cercetare, grantul a stat permanent în atenția colectivului nostru de cadre didactice, iar

demersurile făcute în această direcție considerăm că pot constitui premisele accesului la numeroase alte surse de finanțare. În această perspectivă se înscriu:

- Participarea anuală la competițiile de proiecte lansate de Programul Național Leonardo da Vinci a înregistrat și în acest an un bilanț favorabil. Au fost depuse două proiecte: „Traning young people for the e-business” (Pregătirea tinerilor pentru afacerile în mediul virtual) și „E-market challenge for students” (Piața electronică, provocare pentru studenți), finanțarea de 11690 de euro fiind obținută pentru unul

cerută, însă putem spune că a fost o experiență utilă pentru pregătirea și lansarea de noi proiecte în această competiție în 2005;

- Are o semnificație aparte faptul că au fost acreditați ca evaluatori ai proiectelor depuse în concurs la CNCISIS un număr de 5 cadre didactice din cele 10 candidaturi depuse de Facultatea de Marketing și Comerț Exterior, ceea ce confirmă calitatea colectivului de cercetare format;
- În prezent, colectivul nostru lucrează pentru elaborarea de proiecte prin care ne propunem accesarea fondurilor Marie Curie Actions, Human Resources and Mobility

Coordonate ale activității, virtuți ale cercetătorilor

din proiectele menționate. Astfel, cei mai buni studenți ai Facultății de Marketing și Comerț Exterior au șansa de a acumula experiență practică și de a verifica utilitatea cunoștințelor teoretice acumulate în cadrul unui stagiu de practică de trei luni în companii britanice și italiene. Iată că astfel de granturi oferă șanse egale tinerilor români, având în vedere exigențele unei piețe unice a forței de muncă în Europa;

- Participarea la competițiile lansate de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior. În anul 2004, s-a lansat proiectul având ca temă „Gestionarea sustenabilă a deficitului de cont curent al balanței de plăți externe, componentă a strategiei integrării eficiente a României în Uniunea Europeană”, cod CNCISIS 1257, director de proiect fiind prof. univ. dr. Octavian Botez. Cu toate că proiectul a dobândit 77 de puncte, nu a obținut finanțarea

Activity și Swiss National Science Foundation (SCOPES). Aceste programe încurajează integrarea tinerilor cercetători-cadre didactice, din țările aflate în faza de preaderare, în comunitatea academică și de cercetare din Uniunea Europeană.

Antrenarea tinerelor cadre didactice în activitatea de cercetare constituie garanția susținerii, pe termen lung, a acestui demers științific. Iar cultivarea vocației de cercetător și formarea celor mai buni dintre studenții facultății noastre, pentru acest domeniu, constituie unul dintre obiectivele strategice ale conducerii facultății.

Aceste două aspecte importante se regăsesc distinct în activități inițiate și derulate în cadrul facultății, cum sunt:

- Cooptarea tinerilor preparatori, asistenți și lectori în colectivele de cercetare formate în funcție de contractele de cercetare aflate în derulare;

Catedrala Mântuirii Neamului

„să fie cea mai mare biserică dintre toate bisericile din România”
(Regele Ferdinand, Mai 1920)

Consensul mult așteptat

Ani de zile am asistat neputincioși la disputele mai mult sau mai puțin întemeiate vizând spațiul de amplasare a Catedralei Mântuirii Neamului – Dealul Arsenalului. Este, de fapt, locul ales în urmă cu 85 de ani de regele Ferdinand care, într-o scrisoare adresată patriarhului Miron denumea proiectatul edificiu *Catedrala Mântuirii Neamului*, propunând să fie înălțat pe Dealul Arsenalului, întrucât ar putea fi vizibil de oriunde l-ai privi. Denumirea nu este deci o idee nouă, ci a fost prezentă prima dată în scrisoarea semnată de regele Ferdinand, în ziua de 10 mai 1920, în viziunea căruia Catedrala trebuia să fie monumentală, să fie cea mai mare biserică dintre toate bisericile din România, așa cum au dorit-o autorii acestui proiect.

Și atunci, după moartea regelui Ferdinand, ca și acum s-au conturat trei soluții: Dealul Arsenalului, fostele Hale ale Unirii și actualul amplasament al Teatrului Național și al Hotelului Internațional. Așadar, soluția Dealul Arsenalului vine tocmai din anul 1929, zona fiind păstrată până-n anul 1985, când destinația acesteia a fost modificată, fiind consacrată pentru dezvoltarea Bucureștiului.

Prin hotărârea Consiliului Național Bisericesc privind ridicarea acestui ansamblu pe Dealul Arsenalului Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a fost de acord. Astfel, pe o suprafață de zece hectare urmează să se ridice Catedrala și așezămintele patriarhale și să se amenajeze un parc public, fațada principală având vedere către cartierul 13 Septembrie. Există și asigurări riguroase că terenul, aparținând domeniului public al statului nu poate fi nicicum revendicat, întrucât proprietarii au fost expropriați în anii '80 pentru o cauză de utilitate publică, fiind despăgubiți. Evident, va fi nevoie de o hotărâre de guvern prin care acest teren să poată fi scos din administrarea Parlamentului și trecut în cea a Bisericii Ortodoxe Române. Dar există certitudinea că Praefericirile Patriarh Teoctist va pune piatra de temelie a construcției Catedralei Mântuirea Neamului pe Dealul Arsenalului în acest an, soluția oferind și posibilitatea organizării unor ample procesiuni.

Dar calvarul așteptărilor nu s-a încheiat o dată cu realizarea consensului asupra spațiului de amplasare a Catedralei. Este nevoie de un cu totul alt proiect, pe baza unor studii noi care vor modifica esențial proiectul existent pentru construirea acesteia în Parcul Carol. Deci, în mod inevitabil, se impun noi runde de întâlniri cu arhitecții, cu specialiștii din alte domenii, organizarea unui nou concurs de proiecte.

Consensul național se cere însă să fie realizat și pe alt plan, și anume acela al asigurării resurselor financiare, prin donații din partea credincioșilor. Deja prin conturile special înființate, Suveranul Pontif a donat 100 000 de euro, în timp ce Arhiepiscopul Atenei a dăruit aceeași sumă. Este reconfortant să consemnez faptul că deja o serie de firme românești cu profil de construcții și-au exprimat opțiunea de a participa cu materiale atât de necesare pentru înălțarea Catedralei. În plus, există posibilități reale de a se amenaja tabere de muncă pe Dealul Arsenalului unde studenții pot și ei oferi voluntar ajutor, fiind părtași ai edificării monumentalei clădiri.

Simțind deja beneficiile acestui consens cu privire la amplasarea Catedralei Mântuirii Neamului Biserica Ortodoxă Română a hotărât să se implice mai mult în realizarea unor proiecte sociale. Astfel, Sfântul Sinod a încheiat un parteneriat cu Agenția Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, pentru a participa direct la campania națională pentru sprijinirea familiei și drepturilor copilului. De asemenea, oficialii Bisericii Ortodoxe Române au decis să se implice și în demersurile pentru combaterea HIV, prin proiectul „Consolidarea inițiativelor comunitare de prevenire și combatere a HIV și a violenței în familie”, în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Caritate Creștin Ortodoxă.

În felul acesta, imaginea consensului este integrată, dobândind noi forme de exprimare, noi dimensiuni, spectrul de realizare fiind mult mai amplu.

Adela DEAC

În bibliotecă și în sala de curs, studenți ai facultăților economice

Amfiteatrul studio
din Palatul Învățământului, Științei și Culturii
Str. Ion Ghica nr. 13
Telefoane: 314 00 75; 314 00 76.

Televiziunea România de Mâine

Post național,
universitar și cultural

Șoseaua Berceni nr. 24
Telefoane: 334 44 19; 334 62 05;
334 47 23; 334 47 99.

Programul Televiziunii România de Mâine (tvRM)

LUNI 14 martie 2005

6:00 **Teleshopping**
6:30 **7x sport.** Emisiune de Cristina Matei
7:00 **Săptămâna externă** (r)
7:30 **Bună dimineța!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Consultații pentru sesiunea de examene anul I Facultatea de Muzică.** Emisiune în direct moderată de Corneliu Toader. **Disciplinele: 1. Istoria muzicii universale (II)** – prof. univ. dr. Carmen Stoianov; **2. Dirijat coral (II)** – lector. univ. drd. Ovidiu Drăgan; **3. Cultură muzicală și tradițională** – lector univ. drd. Viorica Barbu Iurascu
12:00 **Mini Miss & Mini Mister România** (r)
12:30 **Pentru 1000 de euro** (r)
13:00 **Film serial:** Arsene Lupin ep. XX (r)
14:00 **Știri tvRM**
14:05 **Vedete de ieri, de azi, de mâine:** Mihai Constantinescu și invitații săi. Emisiune de Mihai Constantinescu (r)
15:00 **Calendar literar – luna martie.** Emisiune de Ion Dodu Bălan
16:00 **Poveste de la arlechin:** Teatrul Tândărică cu spectacolul „Capra cu trei iezi”, regia Gabriel Apostol. Emisiune de Gabriela Bănărescu
16:30 **Teleshopping**
17:00 **Film documentar românesc:** Avangarda românească
17:30 **Ce trebuie să știm despre bolile digestive:** Cancerul de stomac. Emisiune de prof. univ. dr. Alexandru Oproiu
18:30 **Actualități**
19:00 **Jurnal economic**
19:15 **Ani de liceu:** Elevi din diverse licee din capitală, care și-au lansat volume de poezii la Biblioteca Pedagogică. Emisiune de Mugur Popovici și Alina Motoc
20:00 **În dialog cu administrația publică.** Emisiune de George Nicolau
21:00 **Academica. Economie:** Șansele și durerile anului 2005. Invitat conf. univ. dr. Liviu Voinea. Emisiune de Ilie Șerbănescu
22:00 **Presa pe diagonală**
22:30 **Babilon – sursa falselor religii.** Invitați Lucian Cristescu, Jacob Coman, Luiza Popa. Emisiune de Carmen Fulger
23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Mereu în top** (r)
00:30 **Cu pile fără pile** (r)
01:00 **Film documentar românesc:** Avangarda românească (r)
01:30 **În dialog cu administrația publică** (r)
02:30 **Actualități** (r)
03:00 **Calendar literar** (r)
04:00 **Consultații** (r)

MARȚI 15 martie 2005

6:00 **Teleshopping**
6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu (r)
7:00 **Presa pe diagonală** (r)
7:30 **Bună dimineța!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Consultații pentru sesiunea de examene anul I Facultatea de Finanțe și Bănci.** Emisiune în direct moderată de Corneliu Toader. **Disciplinele: 1. Economie politică** – prof. univ. dr. Constantin Mecu; **2. Contabilitate financiară** – lector. univ. dr. Florin Coman; **3. Managementul general** – lector univ. dr. Cezar Braicu
12:00 **Zig – Zag tv.** Magazin de divertisment (r)
14:05 **Știri tvRM**
14:05 **Zig – Zag tv.** Magazin de divertisment (r)
15:00 **Amfitrion Corina:** Invitată Eugenia Barbu. Emisiune de Corina Chiriac
16:00 **Amintiri de la filmare:** Invitat umoristul și realizatorul de emisiuni Dan Mihăescu (II). Emisiune de Ion Bucheru
16:30 **Teleshopping**
17:00 **Documentar – Mari scriitori:** Collette (II)
17:30 **Litera și spiritul legii:** Invitată Sulfina Barbu – ministrul Mediului și Gospodăririi Apelor. Emisiune de Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Jurnal economic**
19:15 **Fascinația performanței:** Viața de dincolo de glorie cu Leonard Doroftei, după ieșirea din prim plan, urcând pe „Golgota” unei noi și mai puțin spectaculoase cariere. Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Economia de mâine:** Viitorul european al IMM-urilor. Invitat Adrian Videanu – viceprim-ministru. Emisiune de Nicolae Mardari
21:00 **Academica. Învățământ:** Școala ingineriei românești. Emisiune de Corneliu Toader
22:00 **Presa pe diagonală**
22:30 **Polemici culturale:** Napoleon - enigma unei morți. Emisiune de Anton Caragea
23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Îți mai aduci aminte, doamnă?** Emisiune de Ionela Prodan (r)
01:00 **Documentar – Mari scriitori:** Collette (II) (r)

01:30 **Amfitrion Corina** (r)
02:30 **Actualități** (r)
03:00 **Amintiri de la filmare** (r)
04:10 **Consultații** (r)

MIERCURI 16 martie 2005

6:00 **Teleshopping**
6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu (r)
7:00 **Presa pe diagonală** (r)
7:30 **Bună dimineța!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Consultații pentru sesiunea de examene anul II Facultatea de Limba și Literatură Română.** Emisiune în direct moderată de Corneliu Toader. **Disciplinele: 1. Istoria literaturii române (II)** – prof. univ. dr. Florea Ghiță; **2. Limba latină** – prof. univ. dr. Liviu Franga; **3. Limba română contemporană (II)** – lector. univ. dr. Mihai Mușătea
12:00 **Secretele succesului cu invitații Oanei Sârbru** (r)
14:00 **Știri tvRM**
14:05 **Secretele succesului cu invitații Oanei Sârbru** (r)
15:00 **Eva.** Talk-show cu și despre femei: Bijuteriile – opere de artă sau modalitate de îmbogățire. Invitate: Iuliana Karl, vicepreședintele Asociației Bijutierilor din România, și Mădălina Manole. Emisiune de Adelina Grancea și Alexandru Ganci
16:00 **Varietăți muzicale.** Emisiune de Dumitru Cucu
16:30 **Teleshopping**
17:00 **Film documentar – Orașele lumii:** Paris (I)
17:30 **Civilizația străzii** – Emisiune reportaj de Ciprian Vasilescu
18:00 **Emigrant în România:** Invitat Nikos Koudoumis – jurnalist (II). Emisiune de Mihaela Anastase
18:30 **Actualități**
19:00 **Jurnal economic**
19:15 **Viața de student:** Aspecte din viața studenților Universității *Spiru Haret*, deschiderea Centrului de Limbi Străine. Emisiune de Bianca Văcariu
20:00 **În dialog cu administrația publică.** Emisiune de George Nicolau
21:00 **Academica. România în lume:** Cultura națională – componentă a imaginii țării. Invitată Mona Muscă – ministrul Culturii. Emisiune de Nicolae Mardari
22:00 **Presa pe diagonală**
22:30 **Cultura minorităților:** Azi – comunitatea evreilor din România. Emisiune de Nicolae Mareș
23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Univers classic:** Recital de chitară clasică, vioară și pian cu laureați ai Fundației „Remember Enescu” la Muzeul „George Enescu”. Emisiune de Mihai Darie
01:00 **Film documentar – Orașele lumii:** Paris (I) (r)
01:30 **În dialog cu administrația publică** (r)
02:30 **Actualități** (r)
03:00 **Civilizația străzii** (r)
03:30 **Emigrant în România** (r)
04:00 **Consultații** (r)

JOI 17 martie 2005

6:00 **Teleshopping**
6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu (r)
7:00 **Presa pe diagonală** (r)
7:30 **Bună dimineța!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Consultații pentru sesiunea de examene anul II Facultatea de Filosofie și Jurnalism.** Emisiune în direct moderată de Corneliu Toader. **Disciplinele: 1. Ontologie (II)** – prof. univ. dr. Ion Tudoseșcu; **2. Filosofie modernă (II)** – prof. univ. dr. Ioan Roșca; **3. Stilistica presei** – prof. univ. dr. Valeriu Răpeanu
12:00 **Video vip** (r)
12:30 **Preluare Deutsche Welle.** Traducere și dublaj: Mihaela Anastase
13:00 **Café concert.** Emisiune de Dumitru Cucu
13:30 **Cu pile, fără pile:** Invitați: Viorela Filip, Talisman. Emisiune de Carmen Fulger
14:00 **Știri tvRM**
14:05 **Ani de liceu:** Elevi din diverse licee din capitală, care și-au lansat volume de poezii la Biblioteca Pedagogică. Emisiune de Mugur Popovici și Alina Motoc (r)
15:00 **Cultura minorităților:** Azi – comunitatea evreilor din România (r). Emisiune de Nicolae Mareș
16:00 **Întâlnire cu folclorul:** Doina Cernea, Viorica Jușcă, Maria Tripou, Virginia Neagu. Emisiune de Theodora Popescu
16:30 **Teleshopping**
17:00 **Film documentar – Marile expoziții ale lumii:** Nigeria (IV)
17:30 **Deschide cartea!** Emisiune de Alexandru Mironov
18:00 **Lumea de mâine:** „Invenții și inventatori”. Emisiune de Cristian Român
18:30 **Actualități**
19:00 **Jurnal economic**
19:15 **Forum IT:** „Tehnologie de vârf”. Emisiune de Cătălin Grosu

20:00 **Diagnostic de urgență:** Criza de originalitate a adolescentului. Invitată conf. univ. dr. Iuliana Dobrescu. Emisiune de Florin Tudose
21:00 **Academica. Starea culturii :** « Planeta Marin Sorescu ». Emisiune de Nicolae Dan Fruntelată
22:00 **Presa pe diagonală**
22:30 **Istorie recentă – Decembrie 1989.** Invitat prof. univ. asociat Alexandru Mihail Stoenescu. Emisiune de Corneliu Toader
23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Arta documentarului:** Basiliica San Marco (II) (r)
01:00 **Film documentar – Marile expoziții ale lumii:** Nigeria (IV) (r)
01:30 **Forum IT** (r)
02:30 **Actualități** (r)
03:00 **Academica. Starea culturii** (r)
04:00 **Consultații** (r)

VINERI 18 martie 2005

6:00 **Teleshopping**
6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu (r)
7:00 **Presa pe diagonală** (r)
7:30 **Bună dimineța!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Consultații pentru sesiunea de examene anul I Facultatea de Sociologie – Psihologie.** Emisiune în direct moderată de Corneliu Toader. **Disciplinele: 1. Teorie practică în psihodiagnoză** – prof. univ. dr. Mihaela Minulescu; **2. Istoria psihologiei** – prof. univ. dr. Grigore Nicola; **3. Doctrine și instituții publice** – prof. univ. dr. Florian Tănăsescu
12:00 **Să stăm de vorbă:** despre Sanda Lazour – specialist ikebana, Radu Ghencea, Maria Cârncei. Emisiune de Bianca Văcariu
13:00 **Miorița – antologie de cultură tradițională.** Emisiune de Ioan Filip
13:30 **Cinepanorama.** Emisiune de Eugen Atanasiu
14:00 **Știri tvRM**
14:05 **Viața de student:** Aspecte din viața studenților Universității *Spiru Haret*, deschiderea Centrului de Limbi Străine. Emisiune de Bianca Văcariu (r)
15:00 **Istorie recentă – Decembrie 1989.** Invitat prof. univ. asociat Alexandru Mihail Stoenescu. Emisiune de Corneliu Toader
16:00 **Mereu în top:** Invitată Uca Marinescu - explorator. Emisiune de Violeta Screciu
16:30 **Teleshopping**
17:00 **Documentare peruane:** Manu (IV)
17:30 **Vedete de ieri, de azi, de mâine:** Mihai Constantinescu și invitații săi. Emisiune de Mihai Constantinescu
18:30 **Actualități**
19:00 **Jurnal economic**
19:15 **Film serial polițist:** Inspectorul Moulin ep. IV (Franța)
21:00 **Academica. Știință:** „Furnizorii de educație”. Emisiune de Alexandru Mironov
22:00 **Presa pe diagonală**
22:30 **Gazonul fierbinte:** A fi sau a nu fi: Universitatea Craiova sau lupta dramatică a „Campioanei unei mari iubiri” pentru a se menține în divizia A. Invitați: Dumitru Marcu, Ilie Balaci, Sandu Boc, Mircea Rădulescu. Emisiune de Mugur Popovici
23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Film serial polițist:** Inspectorul Moulin ep. IV (Franța) (r)
01:30 **Mereu în top** (r)
02:00 **Cinepanorama** (r)
02:30 **Actualități** (r)
03:00 **Academica. Știință** (r)
04:00 **Consultații** (r)

SÂMBĂȚĂ 19 martie 2005

6:00 **Teleshopping**
6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică. Emisiune de George Marinescu (r)
7:00 **Presa pe diagonală** (r)
7:30 **Diagnostic de urgență.** Emisiune de Florin Tudose (r)
8:30 **Poveste de la arlechin.** Emisiune de Gabriela Bănărescu (r)

9:00 **Planeta copiilor.** Emisiune de Ștefan Iordache (r).
10:00 **Minte sănătoasă în corp sănătos:** Alergia respiratorie. Invitată prof. dr. Ioana Vodă. Emisiune de prof. univ. dr. Dorin Sarafoleanu
11:00 **Viitorul în prezent:** „Priorități în viață”. Emisiune de Cătălin Grosu
12:00 **Agricultura și alimentația:** Pomicultura în pragul aderării la UE. Invitați: prof. univ. dr. ing. Ioan Botu – director Stațiunea Experimentală Pomicolă Rm. Vâlcea, prof. univ. dr. Gh. Glăman – președintele Asociației Horticultorilor din România. Emisiune de Constantin Pintilie
13:00 **Pentru 1000 de euro!** Emisiune de Cătălin Grosu
13:30 **Succese de marcă.** (r)
14:00 **Zig – Zag tv.** Magazin de divertisment cu Puiu Stoicescu și Corina Chiriac
17:00 **Priză directă.** Emisiune de actualitate culturală. Realizator Marina Roman Boiangiu
17:40 **Provocarea – emisiune concurs.** Emisiune de Leonard Hențiu
18:30 **Actualități**
19:00 **Sportul în lume.** Emisiune de Mugur Popovici
19:30 **Stelele Operetei:** Aarii și duete din operele cu orchestra și soliști Teatrului de Operetă „Ion Dacian”. Emisiune înregistrată în aula tvRM
20:30 **Film artistic românesc:** Prin cenușa imperiului cu: Gheorghe Dinică, Gabriel Oseciuc, Cornel Coman, Ștefan Sileanu. Regia Andrei Blaier
22:00 **Film serial:** Arsene Lupin ep. (XXI)
23:00 **Documentar în serial – Orașele lumii:** Paris (I)
23:30 **Săptămâna internă**
00:00 **Film artistic românesc:** Prin cenușa imperiului cu: Gheorghe Dinică, Gabriel Oseciuc, Cornel Coman, Ștefan Sileanu. Regia Andrei Blaier (r)
01:30 **Priză directă** (r)
02:30 **Actualități** (r)
03:00 **Viitorul în prezent** (r)
04:00 **Stelele Operetei** (r)

DUMINICĂ 20 martie 2005

6:00 **Teleshopping**
6:30 **Sportul în lume** (r)
7:00 **Săptămâna internă** (r)
7:30 **Preluare Deutsche Welle.** Traducere și dublaj: Mihaela Anastase
8:00 **Ecumenica.** Emisiune de Sorin Bejan
9:00 **Best of Matinal –** Selecțiuni din cele mai reușite momente ale emisiunii „Bună dimineța”. Emisiune de Robert Tache și Luciana Bogdan
9:30 **Mini Miss & Mini Mister România.** Emisiune de Gavrilă Ioan
10:00 **Planeta copiilor:** Emisiune concurs între elevii clasei a III-a D a Școlii generale 139 „Mircea Sântimbreanu” și elevii clasei a III-a B a Școlii 146 „Gh.I. Duca”. Realizatori Ștefan Iordache și Mihaela Matei
11:00 **Să stăm de vorbă:** Invitați: Viorela Filip, Bianca Brad, Ileana Ciuculete. Emisiune de Bianca Văcariu
12:00 **Ora melomanului:** Invitat violonistul Cristian Fătu. Emisiune de Dumitru Cucu
13:00 **Polemici culturale.** Emisiune de Anton Caragea (r)
14:00 **Secretele succesului cu invitații Oanei Sârbru**
17:00 **Arta documentarului:** Viena în 1001 de imagini. Realizator Daniel Parascviv
18:00 **Video VIP.** Emisiune de Leonard Hențiu
18:30 **Actualități**
19:00 **7x sport.** Emisiune de Cristina Matei
19:30 **Succese de marcă.** Emisiune de Ștefan Voloacă
20:00 **Cântecul și casa lui:** Elena Lefescu, Rodica Petra, Corina Dragomir, Ionel Schiponancă. Emisiune de Ionela Prodan
21:00 **Film artistic:** Cyrano de Bergerac (I) (Franța)
22:30 **Recycle bin** (Videoteca tvRM)
23:30 **Săptămâna externă**
00:00 **Film artistic:** Cyrano de Bergerac (I) (Franța) (r)
01:30 **Poveste de la arlechin** (r)
02:00 **Mini Miss & Mini Mister România** (r)
02:30 **Actualități** (r)
03:00 **Video Vip** (r)
03:30 **Ora melomanului**
04:30 **7x sport** (r)
05:00 **Best of Matinal** (r)

Opinia națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
122, 105
Fax:
410.51.62

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ

Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Editura Fundației *România de Mâine*, Serviciul difuzare, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București. Telefon 410.43.70/int.108.

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

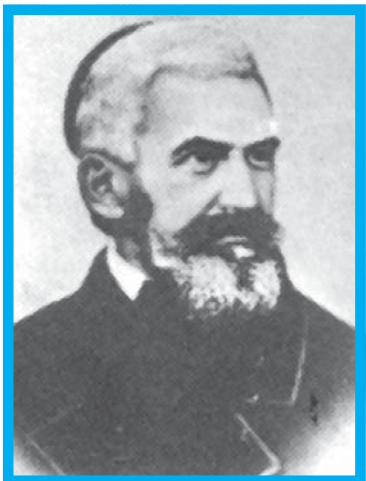
BICENTENARUL LUI TIMOTEI CIPARIU LA FACULTATEA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

În buna tradiție a Fundației *România de Măine* și a Universității *Spiru Haret* de a promova consecvent valorile culturii naționale și universale, Facultatea de Limba și Literatura Română și-a câștigat un binemeritat prestigiu inclusiv prin cinstirea unor mari personalități ale literaturii române, ale spiritualității noastre în general. Pe lângă faptul că sesiunile de comunicări științifice sunt consacrate, în mare parte, temelor cu acest conținut, care-și găsesc reflectarea în tipărire, anuală, a cunoscutelor **Anale de Filologie**, Facultatea de Limba și Literatura Română este astăzi cunoscută și apreciată inclusiv pentru simpoziioanele sale aniversative sau comemorative, închinare unor personalități precum Tudor Vianu, George Călinescu, Ion Barbu, Liviu Rebreanu, Spiru Haret. La aceste reuniuni de suflet participă profesori și studenți, adeseori și membri ai Academiei Române, ai uniunilor de creație, nu o dată chiar și reprezentanți ai marelui public, doritor de asemenea evocări instructive și emoționante, tot mai rar întâlnite, din păcate, în programele instituțiilor mass-media.

Cea mai recentă manifestare cultural-științifică de acest gen a fost consacrată bicentenarului lui **Timotei Cipariu** (1805-1887) și ea vine în continuarea comunicării pe care prof. univ. dr. **Aurelian Bondrea**, președintele Fundației *România de Măine*, rectorul Universității *Spiru Haret*, a rostit-o la Blaj, anul trecut, cu prilejul sărbătoririi a 250 de ani de la înființarea, aici, a învățământului în limba română. Simpozionul de la Facultatea de Limba și Literatura Română, consacrat bicentenarului lui Timotei Cipariu, l-a avut ca invitat de onoare pe reputatul poet, eseist, memorialist și diplomat **Ion Brad**, născut și crescut, ca și ilustrul înaintaș, în satul Pănade din preajma Blajului. În toamna anului 1987, la trecerea unui veac de la stingerea lui Timotei Cipariu, și acum, când s-au împlinit două sute de ani de la nașterea marelui enciclopedist român, Ion Brad s-a situat în fruntea celor care l-au omagiat pe marele cărturar. O frumoasă dovadă în acest sens este și emoționantul *Cuvânt înainte* și, în genere, străduința lui remarcabilă ca recentul volum de *Scrieri literare* ale lui Timotei Cipariu, apărut la Editura Fundației Naționale „Satul Românesc” (antologie, prefață, bibliografie și note de Ion Buzași), să întrunească superioare condiții științifice și tehnico-grafice. Cu atât mai mult cu cât cartea respectivă a fost tipărită cu sprijinul familiei profesorului Mircea Ganga, revendicându-se astfel din pilduitoarea comuniune spirituală, pe care Școala

Ardeleană, ca simbol al iluminismului românesc și al resurecției conștiinței noastre naționale, iată că ne-o aduce până în secolul XXI.

Simpozionul a fost deschis de prof. univ. dr. **Ion Dodu Bălan**, inițiatorul și organizatorul - alături de prof. univ. dr. **Zamfira Mihail**, șefa Catedrei de Filologie, de prof. univ. dr. **Ion Toma**, decanul – al manifestărilor de acest gen

de la Facultatea de Limba și Literatura Română. Profilul spiritual al lui Timotei Cipariu, schițat cu acest prilej, a inclus valențele sale de ilustru descendent al corifeilor Școlii Ardelene, de om providențial care a apărut cu devotament, până la sacrificiul de sine, ideile despre originea romană a neamului românesc, unitatea lui organică, continuitatea pe pământul vechii Dacii și latinitatea limbii noastre. Cu o viziune cuprinzătoare și cu sensibilitatea lui de artist, prof. univ. dr. I.D. Bălan l-a evocat pe Timotei Cipariu ca pe o personalitate de Renaștere: filolog, istoric, poet, memorialist, publicist, editor, bibliotecar, participant activ la Revoluția de la 1848, iar prin toate aceste însușiri laolaltă, ca pe un mare educator, un eminent profesor, autor a numeroase manuale și director al Gimnaziului din Blaj. Deși n-a avut posibilitatea, ca predecesorii săi din Școala Ardeleană, să frecventeze universitățile de la Roma, Viena sau din Germania, Timotei Cipariu a învățat doar la școlile Blajului și, printr-un efort titanic de lecturi în atmosfera faustică a bibliotecii sale, „*odaia unde lampa – ca un simbol! – nu se stingea niciodată*” (Nicolae Iorga), a învățat să scrie și să vorbească 15 limbi, printre care ebraica, araba și persana.

De altminteri, însuși *Jurnalul* lui Cipariu mărturisește marea lui pasiune pentru carte și bibliotecă, pasiune în

virtutea căreia, cu prilejul călătoriei sale și a lui George Bariț în Țara Românească (anul 1836), admira cărțile din tipografia lui Heliade Rădulescu și organizarea primei biblioteci naționale la București. Atunci a scris el aceste cuvinte mesianice, aureolate de legendara lui iubire de neam, despre viitoarea capitală a tuturor românilor: „*Despre petrecerea mea aici și despre starea Bucureștilor, adevărat, nu*

O sărbătoare de suflet prin evocarea unui contemporan

*toate poci să-ți scriu, deoarece București, pentru un om care n-au ieșit din Ardeal, este un oraș colosal. Atâta poci să zic că, de are Parisul, Londra, Viena etc. prospecturi frumoase, din afară nu știu, căci nu le-am văzut decât pre hârtie, dară despre București poți să zic, ori vei căuta de la Băneasa, ori sus de la Mitropolie, cum că are o vedere și o situație așa frumoasă și romantică, cât ochii miei încă nu s-au putut sătura. (...) Și mi se pare că nici un călătoriu, ori din ce parte sau cetate a Europei, oricât de frumoasă să fie, ar putea să zică alt fel decât așa”. Și, desigur, tot de atunci i-a încolțit ideea înființării „Asociațiunii transilvane pentru înaintarea literaturii și culturii poporului român” (ASTRA), la inaugurarea căreia (23 octombrie 1861) a rostit acest minunat elogiu al limbii materne, cu valoare – astăzi – de tezaur, dar și de avertisment: „*Providența ne-a conservat, în aceste dureri cumplite, un tezaur neprețuit, pe care nu ni l-au putut răpi nice sabia învingătorului, nice cruzimea tiranului ce domnea pe corpurile noastre, nice puterea fizică, nice politica infernală, - un tezaur născut cu noi, de la fâtele maicii noastre, dulce ca și săruturile măicuțelor când ne aplecau la sânul lor, tezaur mai scump decât viața, tezaur care, de l-am fi pierdut, de l-am pierde, de vom suferi vreedată ca cineva cu puterea au cu înșelăciunea, au cu momele să ni-l răpească din mâinile**

noastre – atunci mai bine, mai bine să ne înghită mormântul de vii, să ne adunăm la părinții noștri cu acea mângâiere că nu am trădat cea mai scumpă ereditate, fără de care nu am fi demni de a ne mai numi fiii lor: limba românească”.

Pe bună dreptate, în dezbaterile simpozionului, invitatul de onoare Ion Brad amintea că numai Eminescu, trecut și el, în acei ani, prin Blajul lui Aron Pumnul (dascălul său iubit), al lui Bărnuț și Cipariu, ar mai fi putut rosti și scrie asemenea patetice pledoarii pentru cultivarea și apărarea limbii române. După acestea și alte câteva observații bibliografice, Ion Brad, vădit emoționat, a evocat legenda lui Timotei Cipariu, intrată

Cunoscutul scriitor Ion Brad și prof.univ.dr. Ion Dodu Bălan au imprimat dezbaterilor o ținută academică

recurgeau, prin observații ad-hoc, cu privire la stări de lucruri, opere și destine individuale din întreaga istorie a literaturii și a civilizației românești. Scriitorul **Mihail Diaconescu** a vorbit despre *Poetica și retorica în sistemul ideologiei literare a lui Cipariu* și, implicit, despre însușirile de cărturar cu vocație europeană, realitate oglindită și de faptul că după Dimitrie Cantemir, Cipariu este al doilea român ales membru al Academiei din Berlin. Prof. univ. dr. **Vasile Marian** l-a situat pe Cipariu, sub raportul ideilor sale literare, în descendența lui Aristotel, Horațiu, Boileau, dar și a lui Miron Costin. Conf. univ. dr. **Liviu Franga**, în comunicarea *Timotei Cipariu și limba latină*, a argumentat poziția rațională a lui Cipariu între latinisții și latinizanții Școlii Ardelene. Prof. univ. dr. **Valentina Curticeanu** a prezentat un *Cipariu memorialist* de o sinceritate impresionantă și cu o reală putere de anticipare. Prin *Cipariu și cartea veche*, lector univ. dr. **Luiza Marinescu** a evocat însușirile moderne ale lucrării cipariene intitulată *Crestomația sau Analecte literare* (1858). Asist. univ. dr. **Simona Iacob** a prezentat

multiplele însușiri de educator ale lui Cipariu, iar prof. univ. dr. **Alexandru Dobre**, într-o expunere riguros argumentată, a înfățișat personalitatea lui Cipariu ca pe o sinteză între gândirea folclorică românească și cultura lumii din vremea sa.

Toate aceste comunicări vor fi tipărite într-un volum de *Anale ale Universității Spiru Haret*, spre cinstirea, pe mai departe, a vieții și operei lui Timotei Cipariu. Prin evocarea și analiza cărora la Facultatea de Limba și Literatura Română, bicentenarul marelui cărturar a fost sărbătorit cu dragoste, cu respect și cu deplina înțelegere a evoluției culturii noastre. Și cum această sărbătoare a spiritului vine la scurtă vreme după sesiunea, pe aceeași temă, desfășurată la Academia Română, la care a participat și Ion Brad, „consăteanul” lui Cipariu a ținut să precizeze, la încheierea simpozionului din Facultatea de Limba și Literatura Română, că toate lucrările prezentate aici au fost de un înalt nivel academic.

Mihai IORDĂNESCU

Studenți de la învățământul de zi, cu frecvență redusă și de la învățământul la distanță, abonați-vă la revista **Opinia națională!**

Prețul unui număr al revistei este de 5000 lei.

Abonamentul pentru perioada

1 aprilie – 30 iunie a.c.: 60.000 lei.

Abonamentul pentru perioada

1 septembrie – 30 decembrie a.c.: 80.000 lei.

Abonându-vă, primiți revista la domiciliu.

Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Editura Fundației *România de Măine*, Serviciul difuzare, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București. Telefon 410. 43.70/int.108

Opinia națională vine, în sprijinul studenților, publicând:

- consultații pentru studenți
- analize și sinteze științifice și culturale
- informații privind cartea universitară
- programul Televiziunii *România de Măine*

- oferte de programe educaționale pentru perfecționarea tinerelor cadre didactice
- oferte pentru perfecționarea cunoștințelor de limbi străine prin cursuri speciale.

Opinia națională • Opinia națională • Opinia națională • Opinia națională

O tribună de dezbateri a problemelor dezvoltării României, de promovare a valorilor culturii și civilizației naționale și universale

În spiritul unei reale democrații și al diversității firești a valorilor și opțiunilor, spirit care-i guvernează întreaga conduită publicistică, revista **OPINIA NAȚIONALĂ** se remarcă prin numeroase dezbateri publice, evocări consacrate marilor momente ale istoriei naționale, personalităților de frunte ale spiritualității românești.

Revista supune analizei științifice probleme esențiale ale economiei, culturii, educației și învățământului, cercetării științifice etc. pentru apărarea și consolidarea interesului național al României. Asemenea teme sunt completate, săptămânal, de relevante anchete sociologice și sondaje de opinie, de puncte de vedere, articole de atitudine, apărute sub semnătura profesorilor universitari sau a unor cunoscuți publiciști.